

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ

**Inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na
středním odborném učilišti**

**Inclusion of pupils with specific educational needs in secondary
vocational schools**

2024

KATEŘINA OGORKOVÁ

Studijní program: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
Vedoucí práce: PhDr. Eva Šírová, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Ogorková** Jméno: **Kateřina** Osobní číslo: **511353**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávací katedra/ústav: **Institut pedagogických a psychologických studií**
Studijní program: **Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na středním odborném učilišti

Název bakalářské práce anglicky:

Inclusion of the Pupils with Special Educational Needs in the Secondary Vocational Schools

Pokyny pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zmapovat zkušenosti s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci středního odborného učiliště běžného typu. Literárně přehledová část bude vycházet z nejnovějších poznatků a výzkumů ohledně etiologie, diagnostiky různých poruch u žáků na SOŠ a vzdělávání žáků s těmito poruchami a především procesu jejich inkluze do běžných středních škol. Praktická část práce bude pomocí metody případové studie a dotazníkového šetření mapovat probíhající proces inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na běžném středním odborném učilišti.

Seznam doporučené literatury:

Bazalová, B. (2017). Autismus v edukační praxi. Portál.
Fischer, S., Škoda, J., Svoboda, Z., & Zilcher, L. (2014). Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální. Triton.
Slowík, J. (2007). Speciální pedagogika. Grada.
Thorová, K. (2016). Pouchy autistického spektra. Portál.
Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
<https://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlasaky-ke-skolskemu-zakonu>

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

PhDr. Eva Šírová, Ph.D. Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Jméno a pracoviště druhého(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **08.12.2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **25.4.2024**

Platnost zadání bakalářské práce: _____

PhDr. Eva Šírová, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

doc. Ing. David Vaněček, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Studentka bere na vědomí, že je povinna vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studentky

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne:

Podpis:

Kateřina Ogorková

Poděkování

Ráda bych tímto vyjádřila velké díky za velmi cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce PhDr. Evě Šírové, Ph.D.. Poděkování patří také mé rodině, přátelům a kolegům, kteří mě při psaní práce podporovali.

Abstrakt

Bakalářská práce mapuje zkušenosti s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci středního odborného učiliště běžného typu. Teoretická část vychází z nejnovějších poznatků a výzkumů ohledně etiologie, diagnostiky různých poruch u žáků na SOŠ a vzdělávání žáků s těmito poruchami v procesu jejich inkluze do běžných středních škol. Zabývá se legislativou potřebnou k procesu inkluze a také popisuje rozdíly v pojmech integrace a inkluze. Praktická část přináší výsledky dotazníkového šetření mapující probíhající proces inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na běžném středním odborném učilišti z pohledu pedagogů v Karlovarském kraji a případové studie žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami.

Klíčová slova

inkluze; inkluzivní vzdělávání; inkluze v zahraničí; žák se speciálními vzdělávacími potřebami; školské poradenské zařízení; asistent pedagoga; střední škola

Abstract

The bachelor thesis maps the experience with inclusion of pupils with special educational needs within a regular type of secondary vocational school. The theoretical part is based on the latest findings and research regarding the aetiology, diagnosis of various disorders in pupils in secondary special schools and education of pupils with these disorders in the process of their inclusion in mainstream secondary schools. It deals with the legislation necessary for the process of inclusion, the development of inclusion in the Czech Republic and abroad and also describes the differences in the concepts of integration and inclusion. The practical part presents the results of a questionnaire survey mapping the ongoing process of inclusion of pupils with special educational needs in mainstream secondary vocational schools from the perspective of teachers in the Karlovy Vary Region and a case study of a pupil with special educational needs

Translated with DeepL.com (free version)

Keywords

inclusion; inclusive education; inclusion abroad; pupil with special educational needs; school counselling centre; teaching assistant; secondary school

Obsah

<i>Úvod</i>	8
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.1 Vysvětlení pojmů integrace a inkluze	13
1.1.1 Střední školy a integrace.....	15
1.1.2 Střední školy a inkluze.....	16
1.2 Legislativní prostředky inkluze	18
1.2.1 Listina základních práv a svobod.....	19
1.3.2 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením.....	19
1.2.3 Rámcový vzdělávací program a školní vzdělávací program.....	19
1.2.4 Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně zákonů	20
1.2.5 Vyhláška č. 197/2016 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.....	21
1.2.6 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.....	21
1.2.7 Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.....	22
2. ŽÁCI SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI NA STŘEDNÍ ŠKOLE A JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ	22
2.1 Podpůrná opatření a jejich přehled	24
2.1.1 Asistent pedagoga.....	25
2.1.2 Individuální vzdělávací plán (IVP).....	26
2.2 Podmínky inkluzivního vzdělávání	27
2.3 Školská poradenská zařízení a jejich funkce v inkluzi	28
2.3.1 Pedagogicko-psychologická poradna.....	29
2.3.2 Speciálně-pedagogická centra.....	29
2.3.3 Střediska výchovné péče.....	29
3. SPECIFICKÉ VZDĚLÁVACÍ POTŘEBY	30

3.1	Specifické vývojové poruchy učení.....	30
3.2	ADHD.....	31
3.3	PAS – Porucha autistického spektra.....	31
3.4	Poruchy chování.....	32
3.5	Žáci ze sociálně vyloučených lokalit.....	33
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
1.	CÍLE PRAKTICKÉ ČÁSTI A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	35
2.	DESING VÝZKUMNÉHO PROJEKTU.....	35
3.	METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT A METODY JEJICH ZPRACOVÁNÍ.....	36
4.	VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	36
5.	VÝSLEDKY.....	38
5.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	38
5.2	Případová studie.....	48
6.	DISKUZE.....	55
	Závěr.....	57
	SEZNAM LITERATURY.....	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

Úvod

Inkluzivní vzdělávání v Českém školství se v posledních letech stalo jedním z nejdůležitějších témat. Inkluze se týká možnosti zařazení žáků s různými speciálními potřebami do běžného vzdělávacího prostředí. Záměrem inkluzivního vzdělávání je podpořit a poskytnout příležitost pro kvalitní vzdělání i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) v běžných školách. Pro realizaci inkluze v České republice máme upravenou legislativu s různými podpůrnými opatřeními. Nejzásadnějším prostředkem inkluze je Individuální vzdělávací plán, který každému žákovi podle jeho specifických potřeb uzpůsobuje výuku a umožňuje mu tak lepší přístup ke vzdělávání.

Legislativní úprava inkluzivního vzdělávání v České republice poskytuje vhodné podmínky pro zapojení žáků se zdravotním postižením do běžného školního prostředí. Tato legislativa se opírá o zásady rovnosti a nediskriminace, které jsou v souladu s mezinárodním právem a evropskými směrnici. Klíčový právní dokument této oblasti, zákon o speciálně pedagogické péči a inkluzi, byl schválen v roce 2016 a slouží jako stěžejní podklad pro realizaci inkluzivního vzdělávání v České republice.

O tom, jestli je žákům se speciálními vzdělávacími potřebami zapojení do běžné školy prospěšné či nikoliv, se neustále vede diskuze. Společnosti je inkluzivní vzdělávání známo, ale malá informovanost o jeho možnostech, vede k nejednotnosti v názorech k tomuto vzdělávání.

O problematiku vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se zajímám již delší dobu. Důvodem je má profese učitelky odborných předmětů na středním odborném učilišti. Mojí pracovní náplní je výuka převážně těchto žáků. Touto bakalářskou prací bych ráda upozornila na mnohá úskalí zavádění inkluze v České republice.

Cílem bakalářské práce je zmapování zkušenosti s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci středního odborného učiliště běžného typu. Vycházím z nejnovějších poznatků a výzkumů ohledně etiologie, diagnostiky různých poruch u žáků na SOŠ a vzdělávání žáků s těmito poruchami, a především z procesu jejich inkluze do běžných středních škol.

Teoretická část je rozdělena do tří částí. První část je zahájena objasněním rozdílů mezi pojmy integrace a inkluze. Součástí je i legislativní část, která se zabývá legislativními prostředky jako je Listina práv a svobod, úmluva OSN, RVP, nebo zákony a vyhlášky spojené s inkluzí. Druhá část je zaměřená na podpůrná opatření pro žáky se SVP, podmínky pro školská zařízení k realizaci inkluzivní výuku a na souvislost školských poradenských zařízení

s inkluzivním vzděláváním. Ve třetí části jsou popsány specifické poruchy učení, nebo chování, jako je PAS, ADHD, nebo poruchy chování.

Praktická část práce je rozdělena také do tří částí. První část je vypracována pomocí metody dotazníkového šetření na dvou středních školách v Karlovarském kraji. Dotazníkovým šetřením jsem mapovala probíhající proces inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na běžném středním učilišti. Druhá část je metodou případové studie žákyně, kterou učím již třetí rok. Studie je zpracována pomocí polostrukturovaného rozhovoru s rodiči, asistentkou a samotnou žákyní. Závěr studie jsou mé zkušenosti s touto žákyní za celé tři roky. Ve třetí části práce je diskuze o poznacích z praktické části a realitě o inkluzivní výuce z vlastní zkušenosti.

V závěru bakalářské práce je zhodnocení zda došlo k naplnění cíle.

TEORETICKÁ ČÁST

1. INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Inkluze ve školství je pedagogický a společenský přístup, který se zaměřuje na začleňování všech žáků do běžného vzdělávacího procesu, bez ohledu na jejich fyzické, mentální, sociální nebo kulturní specifika. Cílem inkluze je vytvořit otevřené a flexibilní vzdělávací prostředí, které respektuje rozmanitost potřeb a schopností jednotlivých studentů a podporuje jejich maximální možný rozvoj a úspěch (Slowík, 2007).

Inkluze se opírá o principy rovnosti, nediskriminace a respektování rozdílů mezi žáky. V praxi to znamená, že školské systémy se přizpůsobují výukovým metodám, učebním plánům a prostředí. Bez přístupnosti a efektivnosti pro všechny žáky, nemá inkluze smysl. Toto zahrnuje žáky s různými druhy postižení, se speciálními vzdělávacími potřebami nebo žáky z různých komunit, kulturních prostředí a s rozličným jazykovým vybavením (Slowík, 2007).

Podstatné pro inkluzivní vzdělávání je samotná spolupráce mezi žáky, patřičný přístup učitelů a pedagogických asistentů a jejich přiměřené reakce na speciální potřeby žáků. Efektivnost zapojení všech žáků do vzdělávacího procesu vyžaduje náležitě připravené učitele a asistenty. Do efektivnosti začleňování všech žáků do procesu vzdělávání vstupují i stále ještě obtížně dosažitelné speciální pomůcky, nebo technologie.

Inkluze ve školství je neustále se vyvíjející oblast, která je v souladu s mezinárodními dohodami o lidských právech, jako je např. Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (2006), a je významnou součástí snahy o dosažení rovných příležitostí a sociální soudržnosti. Školy mají podpůrné týmy, které se starají o koordinaci a implementaci opatření pro žáky se speciálními potřebami. Těmito opatřeními se snažíme zajistit přístup ke kvalitnímu vzdělání pro všechny žáky bez ohledu na jejich individuální potřeby. Veřejné školy jsou povinny poskytovat inkluzivní vzdělávání a přijímat žáky se speciálními potřebami. Tento přístup je v souladu se zákony a mezinárodními dohodami, které Česká republika ratifikovala. Cílem je zajištění rovných příležitostí pro všechny žáky a boj proti diskriminaci v oblasti vzdělávání. Nicméně v praxi stále existují určité výzvy a nedostatky v oblasti inkluzivního vzdělávání.

Dnešní přístup k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami je odlišný, než byl v minulosti. Dnes má mnoho z nich možnost vzdělávat se na běžných školách, oproti době minulé, kdy se mohli tito žáci vzdělávat pouze na tzv. „zvláštních školách.“ Moderní přístup

ke vzdělávání dnes dává všem žákům stejné možnosti, pro perspektivní budoucnost (Tannenbergerová, 2016).

Ve veřejném mínění, zvláště v tom českém je bohužel milně zaznamenáno, že inkluzivní vzdělávání je určeno pouze pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Školní inkluze není cílená jen na začlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, ale na společné vzdělávání všech dětí v běžném kolektivu. Vzdělávání tohoto typu by mělo probíhat v souladu s podmínkami běžných škol.

1.1 Vysvětlení pojmů integrace a inkluze

Velká část veřejnosti nemá tušení, že inkluze a integrace není jedno a totéž. Bohužel i díky těmto mylným informacím, někdy dochází k nepochopení inkluze. Integrace a inkluze jsou dva koncepty, které se často používají v souvislosti se socializací a vzděláváním.

Pro správné použití těchto pojmů, je nutností je osvětlit. Podobnost mezi oběma pojmy, velmi často zapříčiňuje, jejich záměnu. V obou případech můžeme říci, že v intergraci i v inkluzi jde o zařazení žáků se speciálními vyučovacími potřebami do běžných škol. Odlišnost spočívá v tom, jak školy k takovým žákům přistupují. Jednotná, přesná a jasná definice těchto pojmů však neexistuje. Různá vysvětlení a definice můžeme najít v odborné literatuře (např. Tannenbergerová, Slowík, Anderlíková, Zilcher).

Integrace se obvykle odkazuje na proces začlenění jednotlivce s omezenými schopnostmi nebo zdravotním postižením do běžného života a prostředí. Cílem integrace je umožnit těmto jedincům využívat stejných příležitostí, služeb a možností jako ostatní členové společnosti. Integrace může zahrnovat například zapojení dětí s postižením do běžných škol, dostupnost zaměstnání nebo přístupnost veřejných budov pro osoby se zdravotním postižením.

Na druhou stranu se inkluze zaměřuje na vytváření prostředí, která není jen přístupná a akceptující, ale aktivně podporuje rozmanitost a účast všech členů společnosti. Inkluze se snaží zohlednit potřeby a přínosy různých skupin a jednotlivců, a umožňuje rovné zastoupení ve společnosti. Inkluze může zahrnovat například podporu menšin, etnických skupin, rodin, zdravého životního stylu, vzdělání nebo genderové rovnosti.

Zatímco integrace je procesem začlenění jedinců s omezeními do již existujícího systému a prostředí, inkluze představuje aktivní přizpůsobení společnosti tak, aby byl každý

jedinec přijat a respektován bez ohledu na své odlišnosti. Oba pojmy se snaží dosáhnout sociální spravedlnosti a rovnosti, avšak liší se v přístupu a zaměření (Tannenbergerová, 2016).

Názornost pojmů v obecné rovině integrace a inkluze ukazuje níže uvedená tabulka 1.

Tabulka č. 1: Rozdíly mezi integrací a inkluzí (Anderlíková, 2014).

Integrace	Inkluze
Definuje člověka na základě existujícího či neexistujícího „defektu“.	Vidí člověka jako osobnost, která v určitých situacích potřebuje pomoc.
Brání se ve společnosti rozšířenému rozdělování na určité skupiny.	Odvolává se na lidská práva a požaduje, aby školy odpovídaly potřebám žactva.
Vychází ze dvou skupin: postižení a nepostižení, tzn. Ve školském zařízení a škole – děti s nebo bez speciálních vzdělávacích potřeb.	Vychází z nedělitelných, heterogenních skupin žáků.
Má dosáhnout začlenění jedinců, kteří byli dosud vyčleněni.	Uznává rozdílnost všech zúčastněných a očekává od skupiny, že si je této skutečnosti vědoma a počítá s ní.
Rozděluje do skupin, které se dávají dohromady podle potřeby, např. podle pohlaví, odpovídajícím normám, nadání, sportovci, postižení, mluvící jiným jazykem atd., a podle toho vytváří nabídku. Ostatní se musí/smějí účastnit nebo mají zvláštní program.	Hledá možnosti, jak zapojit všechny: společná práce na určitém stupni, práce, při nichž jedni pomáhají druhým, učení se prostřednictvím aktivního přihlížení, pozorování nebo možnosti zapojit se v různých oblastech.
Znamená nalézt způsob, jak se připojit ke společnosti.	Očekává spoluúčast a spoluutváření každého jedince ve společenství.
Nabízí možnost „vnořit“ se do vlastní skupiny.	Uznává individualitu každého jedince a má ji na zřeteli.
Zohledňuje skupinu „normální“ a jejich schopnost přijímat.	Podporuje každé dítě v jeho vývoji individuálním i vhodným využitím skupinového efektu.

Důležitým aspektem inkluze je také zapojení a angažovanost učitelů a dalšího školního personálu. Jejich úkolem je poskytnout žákům se speciálními potřebami nejen vhodnou pedagogickou podporu, ale také vybudovat inkluzivní prostředí, které napomáhá jejich úspěchu. To může zahrnovat vytváření diferencovaných výukových metod a přístupů, ve

spolupráci s rodiči a odborníky či organizacemi a nabízenými dalšími podpůrnými službami a zdroji. Tímto způsobem se maximalizuje potenciál každého žáka a aktivuje se podpora rozvoje k inkluzivní společnosti, která zdůrazňuje potřebu poskytování stejných příležitostí a respektování jinakosti. Souvislosti se vzděláváním, porovnává přehledně a stručně inkluzi a integraci Slowík v následující tabulce.

Tabulka č. 2: Rozdělení inkluze a integrace se zaměřením na vysvětlení pojmů v souvislosti se vzděláváním. (Slowík, 2007).

Integrace	Inkluze
zaměření na potřeby jedince s postižením	zaměření na potřeby všech vzdělávaných
expertízy specialistů	expertízy běžných učitelů
speciální intervence	dobrá výuka pro všechny
prospěch pro integrovaného žáka	prospěch pro všechny žáky
dílčí změna prostředí	celková změna školy
zaměření na vzdělávaného žáka s postižením	zaměření na skupinu a školu
speciální programy pro žáky s postižením	celková strategie učitele
	.

Inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na středním odborném učilišti tedy neslouží jen pro rozvoj žáků se SVP, ale také příležitostí k růstu všech žáků. Pro úspěšnou realizaci, je nezbytné zapojení celého týmu pedagogů a dalších odborných pracovníků (Tannenbergerová, 2016).

1.1.1 Střední školy a integrace

Integrace ve vzdělávání se týká prolnutí žáků nebo studentů se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd a to i do středních škol. Cílem je umožnit všem žákům rovné příležitosti ke vzdělání, sociální interakci a přijetí ve společnosti.

Integrace ve vzdělávání podporuje začlenění a odmítá segregaci žáků na základě jejich schopností nebo potřeb. Znamená to, že žáci s SVP jsou zařazeni do běžných tříd společně s ostatními žáky do běžného vzdělávacího procesu (Zilcher, 2019).

Integrace ve vzdělávání osahuje různé strategie a přístupy, které mohou zahrnovat aspekty, jako jsou:

- **Individualizace vzdělávacích plánů** - učitelé vytvoří individuální plán pro žáky s SVP, ve kterých se zaměří na jejich konkrétní potřeby a schopnosti.
- **Podpora asistentů** – některým žákům se dostává podpora asistentů, kteří jim pomáhají se zvládnutím úkolů a s komunikací ve třídě.
- **Učební plány založené na dovednostech** - žáci s SVP mohou pracovat na stejných dovednostech jako jejich vrstevníci, ale na jejich vlastní úrovni a vlastním tempem.
- **Spolupráce učitelů** - učitelé spolupracují na plánování a přizpůsobování výuky tak, aby byla přístupná pro všechny žáky (Slowík, 2022).

Integrace ve vzdělávání je podporována odborníky zabývajícími se vzděláváním a vývojem dětí se speciálními potřebami, a je považována za účinný způsob podpory inkluzivního vzdělávání. Nicméně, vyžaduje přípravu, školení učitelů a dostatečné zdroje, aby byla úspěšná. Integrace je více zaměřená na jedince a jeho podporu k začlenění do společnosti (Slowík, 2022).

1.1.2 Střední školy a inkluze

Inkluze žáků s SVP na středním odborném učilišti je hodně diskutovaným tématem v oblasti školství. Smyslem inkluze je začleňování žáků se speciálními potřebami do běžného vzdělávacího prostředí, které představuje střední odborné učiliště. Cílem inkluze je dát těmto žákům rovnou příležitost ke vzdělání a jejich integrace do společnosti.

Takto je možné zajistit, že každý žák má stejnou možnost, že dosáhne svých maximálních možností v rámci svého středního odborného učiliště. Inkluze vzdělávání žáků s SVP na středním odborném učilišti znamená, že tito žáci jsou aktivní a plnohodnotní účastníci výuky a vzdělávacího procesu. Jejich potřeby jsou zohledněny a respektovány, a to jak ve vztahu k jejich vzdělávacím cílům, tak k jejich sociálnímu a emocionálnímu rozvoji.

Dalším klíčovým aspektem inkluze je zapojení celé školní komunity. Spolupráce mezi učiteli, žáky, rodiči je zásadní pro efektivní zajištění inkluze. Všichni musí spolupracovat, aby

vyhověly potřebám jednotlivých žáků se specifickými potřebami (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).

Poznatky z inkluze žáků do středních škol ukazují převážně na pozitivní účinky. Podpora inkluze pomáhá v rozvoji empatie, tolerance a porozumění pro rozmanité potřeby jednotlivých žáků. Vytváří prostředí obohacující pro všechny žáky k rozvoji inkluzivní společnosti. Vzhledem k neustále se rozvíjejícím poznatkům a postupům v oblasti inkluze do středních škol je důležité, aby učitelé a další odborníci vzdělávající se v oblasti speciální pedagogiky byli dobře informováni a schopni žákům přizpůsobit své pedagogické přístupy a metody právě v souladu s aktuálními poznatky. Společným úsilím a investicemi do vzdělávání můžeme dosáhnout vytvoření inkluzivního prostředí, které nabízí všem žákům stejné příležitosti k růstu a rozvoji (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).

Je potřeba říci, že inkluze hraje významnou roli v poskytování spravedlivého a rovnocenného vzdělání pro všechny žáky, bez ohledu na jejich individuální potřeby a schopnosti. Inkluzivní vzdělávání na středních odborných učilištích přináší mnoho pozitivních výhod jak pro samotné žáky s SVP, tak pro celou školní komunitu obecně. Tato forma vzdělávání nejenže podporuje rovnost přístupu ke vzdělání, ale také napomáhá k rozvoji otevřeného a inkluzivního prostředí, přičemž se všichni žáci mohou cítit přijímání a respektováni (Průcha, Walterová, Mareš, 2013).

Inkluze je podle Loudové, Stralczynské, Felcmanové (2022) tak trochu jako puzzle, kde každý kousek skládky má své unikátní místo a hodnotu. A proč byla tato myšlenka zavedena do světa vzdělávání a společnosti jako celku? Hlavním důvodem je rozmanitost lidí, které se snaží zahrnout.

Co nám může inkluze nabídnout:

- **Rovnost příležitostí:** Inkluze je jako spojnice k příležitostem. Každý z nás má právo prozkoumat svět vzdělání, práce a společenského života, bez ohledu na to, jaké jsou naše schopnosti nebo zázemí.
- **Ukázka rozmanitosti:** Společnost je rozmanitá a inkluze nám umožňuje využít všechny její možnosti. Učíme se od lidí, kteří jsou jiní než my, a tím se rozšiřují naše obzory a boří předsudky.
- **Osobní růst:** Když se setkáváme s různorodostí, učíme se empatii, trpělivosti a adaptabilitě. To jsou klíčové dovednosti nejen pro osobní, ale i pro profesionální život.

- **Sociální soudržnost:** Inkluze píše příběh společnosti, ve které každý může držet péro. Když se lidé cítí akceptováni a ceněni, jsou více motivováni přispívat k společnému dobru.

- **Inovace a kreativita:** Pokud by všichni mysleli stejně, možná, bychom na nic nového nepřišli. Inkluze přináší rozmanité perspektivy, které jsou základem pro skutečně originální a inovativní nápady.

- **Lepší výsledky vzdělávání:** Když učitelé přistupují k výuce s inkluzivním přístupem, všichni žáci mají prospěch. Inkluzivní třídy často vedou k lepšímu pochopení učiva a vyššímu akademickému výkonu (Loudová Stralczynská, Felcmanová, 2022).

Inkluze ve vzdělání se snaží odstranit bariéry, které brání některým studentům v úspěchu ve škole. Tyto bariéry mohou zahrnovat nedostatečné materiální zázemí, nedostatek podpory ze strany učitelů a personálu, nedostatečné přizpůsobení vzdělávacího prostředí pro studenty s různými zdravotními či vývojovými potřebami, i sociální a emoční bariéry, které mohou být způsobeny nedostatkem porozumění a respektu ke všem studentům. (Loudová Stralczynská, Felcmanová, 2022).

1.2 Legislativní prostředky inkluze

Inkluzivní vzdělávání je pevně zakotveno v legislativních dokumentech a zákonech. Účinným prostředkem, který umožňuje změny v inkluzivním vzdělávání, jsou i mezinárodní dokumenty schválené i v České republice. Definují překážky a projevy a určují konkrétní cíle, kterých by se mělo v daných oblastech dosáhnout. Inkluzivní vzdělávání má velkou oporu v legislativních dokumentech, které jsou nedílnou součástí při přípravě na inkluzivní vzdělávání. Poskytují pravidla a alternativy vzdělávání. Formy vzdělávání jsou potom ovlivněny školou, poradenskými centry a samozřejmě rodiči.

1.2.1 Listina základních práv a svobod

Základním právním dokumentem je **Listina základních práv a svobod**. V České republice byla přijata v roce 1992. Článek č. 33 praví že: „Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon“ a „Občané mají právo na

bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.“

Dalším dokumentem, který upravuje právo na vzdělání dítěte je **Úmluva o právech dítěte**, která vstoupila v platnost již o rok dříve a konkrétně se právem na vzdělání zabývá článek 28 (Listina základních práv a svobod).

1.3.2 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením

Dne 13. prosince 2006 byla v New Yorku Valným shromážděním OSN přijata Úmluva o právech osob se zdravotním postižením. V roce 2009 Česká republika Úmluvu ratifikovala a 28. října 2009 vstoupila v platnost. *„Účelem této úmluvy je podporovat, chránit a zajišťovat plné a rovné užívání všech lidských práv a základních svobod všemi osobami se zdravotním postižením a podporovat úctu k jejich přirozené důstojnosti.“*

Článek 24 se konkrétně zabývá vzděláním osob se zdravotním postižením.

Přímo se v něm uvádí, že státy, které jsou vázány, touto úmluvou musí realizovat toto právo bez diskriminace, posilovat úctu k lidským právům a zapojovat osoby se zdravotním, duševním a jiným postižením (MPSV).

1.2.3 Rámcový vzdělávací program a školní vzdělávací program

Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) byly do vzdělávání v České republice zavedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

RVP stanovuje:

- konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů
- podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.

RVP vydává ministerstvo pop projednání s ostatními ministerstvy. Na základě RVP si školy vytvářejí programové dokumenty – školní vzdělávací program.

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) musí vycházet z RVP.

ŠVP stanovuje:

- konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván.
- popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje.

Za vydání a zveřejnění ŠVP je zodpovědný ředitel školy, nebo školského zařízení (edu.cz/RVP).

1.2.4 Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně zákonů

Tento zákon jasně stanovuje, kdo je pedagogický pracovník, uvádí kvalifikační předpoklady pro vykonávání zaměstnání pedagogického pracovníka (učitel, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, vedoucí pedagogický pracovník). Tento zákon uvádí i funkci asistenta pedagoga a popisuje kdo je asistent pedagoga, jeho činnost a jaké kvalifikační podmínky musí splňovat (MPSV).

1.2.5 Vyhláška č. 197/2016 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních

Tato vyhláška je novelizovanou vyhláškou č. 72/2005 Sb. a je platná od 1. 9. 2016. Zabývá se činností poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Upravuje poskytování poradenských služeb a účel poradenských služeb, pravidla poskytování poradenských služeb, psychologickou a speciálně pedagogickou diagnostiku, školská poradenská zařízení a další dokumentaci (Zákony pro lidi 2016).

1.2.6 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Zákon č. 561/2004 Sb., byl již dvakrát novelizován. Poprvé byl novelizován v roce 2019 zákonem č. 82/2015 Sb., kdy odstartoval inkluzi. Zákon vzbudil velkou nevoli u laické veřejnosti a obavy u odborníků, kteří ministryni Valachovou varovali, že než k novelizaci přešla, měla nejprve návrh vyzkoušet na malém vzorku škol a zjistit, jak by fungoval v praxi. To však neudělala, rovnou vrhla žáky a pedagogy do nepříjemné situace, se kterou se potýkají dodnes (žádný kurz, nenahradí pětileté studium speciální pedagogiky a neudělá z běžného pedagoga, speciálního pedagoga). Tento zákon učinil chaos ve výuce, vedl ke zrušení spousty speciálních škol a praktických škol a odchodu kvalitních pedagogů, kteří nezvládli výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Konkrétně se jednalo o §16 odst. 1, kde se říká že: „Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“ (MPSV).

Tento odstavec byl rozšířen z důvodu zrušení odst. 8, kde bylo uvedeno, že tito žáci se mohou vzdělávat ve speciálních školách a praktických školách. Navzdory zákonům, jsou stále žáci, kteří potřebují speciální školy, ale protože jich je zoufale málo, pouhých 371 v celé republice, místa se pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nedostává. Často se nedobrovolně vzdělávají v běžných školách, které následně nedokončují.

Novelizace zákona platného od 1. 1. 2024 je § 16 pozměněn v odst. 9, se píše, že je možné pro žáky zřizovat školy, nebo třídy ve školách, ale nové školy již nikdo nezřizuje a ve školách třídy, také ne. Jde o neuvěřitelnou administrativu, délku trvání vyřízení žádosti o zřízení, a v neposlední řadě i finance. Žáků se specifickými potřebami stále přibývá a školám se nedostává specializovaných pracovníků, ani prostředků pro kvalitní inkluzivní vzdělávání.

1.2.7 Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Školy samozřejmě navštěvují i žáci nadaní, a i na ně zákon myslí. Školský zákon ve vyhlášce č. 27/2016 stanovuje kdo je nadaný žák a jak k nadaným žákům přistupovat.

2. ŽÁCI SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI NA STŘEDNÍ ŠKOLE A JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ

Pro úspěšnou inkluzi žáků s SVP je důležité zajištění vhodných podmínek. Střední odborná učiliště by měla mít k dispozici kvalifikované pedagogické pracovníky, se schopnostmi poskytnout vzdělávání žákům s různými druhy specifických potřeb. Například přizpůsobení vzdělávacích materiálů, nebo vytvoření podpůrného klimatu ve třídě.

Jedním z klíčových aspektů je zapojení kolektivu celé školy. Důležitostí pro efektivitu vzdělávání je spolupráce mezi učiteli, žáky, rodiči a dalšími členy školního personálu. Všichni musí spolupracovat, aby mohlo být vyhověno potřebám jednotlivých žáků se specifickými potřebami. Komunikace a koordinace mezi jednotlivými členy školních kolektivů jsou základem pro úspěšné vzdělání.

Vzhledem k rozmanitosti speciálních vzdělávacích potřeb žáků je vhodné, aby střední odborná učiliště nabízely různé formy podpory. To může zahrnovat například doučování, specializované kurzy nebo individuální plány vzdělávání. Zajištění těchto opatření vede k posílení vzdělání a maximální využití možností žáků s SVP.

Většina škol je vystavena nedostatečnému financování a nedostatečnému počtu speciálních pedagogů. To negativně ovlivňuje vzdělávání a podpory poskytované žákům se speciálními potřebami. Další podpora je zvýšení odbornosti pedagogů v oblasti výuky žáků s SVP. Díky tomu může být práce s různorodými žáky efektivnější. Je nezbytné, aby byla tato oblast podporována a zdokonalována jak prostřednictvím dalších výzkumů, tak i financováním a v neposlední řadě i novými odbornými pedagogy. Pouze tímto způsobem můžeme zajistit, kvalitní vzdělávání všem žákům bez ohledu na jejich specifické potřeby.

Střední odborné učiliště musí spolupracovat se zaměstnavateli a rodinou, aby zajistilo příležitosti pro absolventy se speciálními potřebami. Tímto způsobem je výuka žáků s SVP na středním odborném učilišti možností k vytváření rovných příležitostí ve společnosti. Princip výuky se opírá o myšlenku začleňování žáků se speciálními potřebami do běžného vzdělávacího prostředí, které představuje střední odborné učiliště. Cílem je těmto žákům zpřístupnit vzdělání a dát jim možnost integrace do společnosti.

Důležité je poskytování podpurných opatření a asistenčních pomůcek žákům. Tento přístup je známkou vysoce individuálního a přizpůsobivého přístupu ke vzdělávání, který je klíčovým pro úspěšné začlenění všech studentů do adaptivního a respektujícího školního prostředí. To také znamená, že rodiče mají právo být aktivními účastníky v rozhodování týkající se vzdělávání svého dítěte. Spolupracují nejen se školou, ale také s odborníky, abychom zajistili, že všechny jeho potřeby a cíle jsou plně respektovány. Vzájemná spolupráce se školou a odborníky přináší cenné poznatky a zkušenosti, což umožňuje vytvoření plánu, který je skutečně v souladu s potřebami dítěte. Díky pomoci odborníků mají rodiče podporu ve zdělávání svých dětí (Martínek, 2019).

Žáci se potýkají s řadou poruch a obtíží, jako jsou poruchy učení, chování, autismus, poruchy pozornosti či hyperaktivity, nebo tělesné postižení. Jakákoli porucha, nebo omezení představují specifické vzdělávací potřeby, které musí být zohledněny při navrhování vzdělávání. K výuce těchto žáků je nutná koordinace mezi učiteli, speciálními odborníky, žáky a jejich rodiči. Učitelé a odborníci vytvářejí specifickou přípravu, pro efektivnost práce s těmito žáky. Opatření k výuce umožní účastnit se výuky všem žákům a plně se soustředit svým tempem a podle svých schopností.

Odpovídající materiální vybavení je dalším důležitým faktorem pro úspěch výuky. Učitelé mají ve větší či menší míře k dispozici speciální vzdělávací pomůcky a technologie, aby se žáci s SVP aktivně a efektivně zapojili do vzdělávacího procesu. Tyto pomůcky mohou obsahovat různé druhy podpurných technologií, od tabletu s přizpůsobenými aplikacemi po speciální software pro komunikaci.

Nezbytností jsou upravené učební plány přizpůsobené podle individuálních potřeb každého žáka s SVP (Lechta, 2010).

2.1 Podpurná opatření a jejich přehled

Podpurná opatření při výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jsou prvně zakotvena ve Školském zákoně č. 561/2004 Sb. Vyhláškou č. 27/2016 Sb. je úkolem podpurných opatření narovnat možnosti žáka ve vzdělávání. Podpurná opatření jsou podle rozsahu a obsahu rozdělena do pěti stupňů. Je možná i kombinace různých stupňů.

I. stupeň podpurného opatření (dále jen PO) vždy nastavuje škola. II. – V. stupeň PO vždy po odborném vyšetření navrhuje a metodicky provází v jeho naplňování příslušné školské poradenské zařízení. Jedná se o Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP), nebo o

Speciální pedagogické centrum (SPC). Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami obsahuje závěr z vyšetření žáka a doporučená podpůrná opatření.

Mezi podpůrná opatření patří:

- úprava metod a forem vzdělávání žáka
- podpora školním poradenským pracovištěm
- úprava obsahu vzdělávání a případně úprava výstupů ze vzdělávání u žáků, kde je tato úprava možná a nezbytná
- organizace vzdělávání (organizace výuky, volnočasových aktivit, prostorového uspořádání, práce s délkou vyučovací hodiny, délka přestávky, počet žáků ve třídě nebo skupině.....)
- IVP
- personální podpora pro práci učitele - asistent pedagoga, další pedagogický pracovník, školní psycholog/školní speciální pedagog,
- podpora pro žáka - tlumočnický do českého znakového jazyka, přepisovatel pro neslyšící, průvodce pro orientaci v prostoru, osobní asistent nebo přítomnost další osoby
- metodická podpora v intenzivní podobě ze strany ŠPZ po dobu 6 měsíců v případech, kdy škola vzdělává žáka, jehož vzdělávání a nastavení podpůrných opatření vyžaduje těsnou spolupráci s odborníky ŠPZ (NUV.NPI).

2.1.1 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga je velmi významnou součástí inkluzivního vzdělávání na středních školách. Jsou nápomocni nejen v teoretické výuce, ale i v praktické výuce. Jeho definice podle §5 Vyhláška 27/2016 Sb. odstavec 1 zní: *„Asistent pedagoga poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření. Asistent pedagoga pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.“*

Vyhláška také popisuje, jaké činnosti má asistent pedagoga vykonávat například:

- pomoc učitelům s přípravou a plánováním výuky – může pomoci s plánováním výukových cílů u žáků s různým omezením
- podporu žáků při zapojování do výuky – při zadání úkolu přeformuluje, nebo zjednoduší zadání, sleduje zapojení všech žáků do výuky a případně zasahuje
- práce s celou třídou – pokud se pedagog věnuje žákovi, který potřebuje jeho větší pozornost, věnuje se zbytku třídy, např. kontroluje zadané úkoly

Asistent pedagoga je podporou pro pedagoga při vzdělávání žáků s SVP. Podporu může poskytovat buď jednomu, nebo více žákům.

V praxi je role asistenta pedagoga často zcela jiná, není asistentem pedagoga, ale stává se jakým si soukromým učitelem pro žáka, který mu byl přiřazen.

Asistenta pedagoga doporučuje příslušné školské zařízení a zřizuje ho škola (NUV.NPI.)

V současné době Česká legislativa rozlišuje dvě úrovně odbornosti asistentů pedagoga. Každá úroveň je rozdělena podle požadovaného vzdělání:

1. *„pro vyšší úroveň činnosti – přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které jsou vzdělávání žáci se speciálními vzdělávacími potřebami – musí mít asistent pedagoga střední vzdělání s maturitou a odpovídající pedagogické vzdělání (SŠ, VOŠ nebo VŠ v oboru s pedagogickým zaměřením nebo kvalifikační kurz "studium pedagogiky" ve variantě určené pro asistenty pedagoga);*
2. *pro nižší úroveň činnosti – pomocné výchovné práce ve škole nebo školském zařízení – stačí asistentovi pedagoga střední vzdělání s výučním listem nebo dokonce i jen vzdělání základní, podmínkou je absolvování kvalifikačního kurzu (kurz "studium pro asistenty pedagoga, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích").“*

Pokud je žák z etnické menšiny je ideální přiřadit k takovému žákovi asistenta, který je sám členem takové menšiny. Takový asistent může dalším pedagogům zprostředkovat informace o kultuře a sociálním životě minority, svou přítomností může pomoci žákům z minorit k tomu, aby přijali prostředí školy „za své“, a v neposlední řadě může být těmto žákům i vzorem úspěšného, kvalifikovaného a pracujícího člověka z jejich vlastního okolí (Inkluzivní škola.cz).

2.1.2 Individuální vzdělávací plán (IVP)

Individuální vzdělávací plán (IVP) představuje nástroj pro strategii ve vzdělávání, který slouží k optimalizaci a individualizaci vyučování pro každého žáka. Tento plán, se vytváří s cílem identifikace jednotlivých výukových potřeb a schopnosti každého žáka a navrhnout konkrétní opatření, která přispějí k dosažení jejich cílů a rozvoje (NUV.NPI).

IVP je pečlivě sestaven ve spolupráci mezi pedagogiky a žáky k zajištění schopností, učebního stylu a preferovaných metod výuky. Tento výukový plán má zásadní význam pro každého žáka, protože mu umožňuje individuálně se zaměřovat na své schopnosti a potřeby. Pomocí IVP mohou pedagogové lépe porozumět specifickým výzvám, kterým žáci čelí a získávají důležité informace o jejich specifických učebních stylech (NUV.NPI).

IVP je jako kompas, který nám ukazuje správný směr. Pomocí tohoto plánu mohou učitelé přizpůsobit vyučování tak, aby odpovídalo individuálním potřebám žáků. Například, pokud se žák lépe učí pomocí vizuálních materiálů, IVP by byl navržen tak, aby využíval právě tuto výukovou metodu. Naopak, pokud je žákovi blízká spolupráce ve skupině a interaktivní výuce, IVP by zahrnovala takové aktivity, které podporují tyto metody. Výhody IVP jsou nespočetné. Pomáhá žákům k podpoře jejich potenciálu a povzbuzuje je individuálnímu růstu. Díky tomuto plánu mají možnost objevit své silné stránky a fungovat, ale také jim pomáhají k překonání svých slabých stránek (NUV.NPI).

IVP také podporuje sebedůvěru žáků. Spolupráce mezi učiteli a žáky je zásadní součástí procesu vytváření IVP. Tato spolupráce zajišťuje, že vzdělávací plán respektuje jedinečné potřeby a schopnosti každého žáka. Celkově lze říci, že IVP je cenným nástrojem, který pomáhá vytvářet příznivé prostředí pro učení a rozvoj každého žáka. Tento plán je navržen tak, aby zohledňoval konkrétní potřeby a cíle každého žáka a podporoval jejich jedinečný učební styl. Je to klíčový krok na cestě k dosažení úspěchu ve vzdělávání a plném potenciálu každého žáka. Obsah plánu se zaměřuje na konkrétní oblast vzdělávání, jako jazykové dovednosti, matematické schopnosti nebo další předměty, které jsou relevantní pro předpokládanou budoucí kariéru žáka. Výhody individuálního vzdělávacího plánu spočívají v tom, že umožňuje žákům pracovat ve vlastním tempu a v souladu s jeho individuálními potřebami. Je důležité poznamenat, že individuální výukový plán není pouze dokumentem, který žákům poskytuje učební obsah a metody, ale také slouží jako nástroj pro sledování a hodnocení pokroku a úspěšnosti žáků. Pedagogická podpora a pravidelná zpětná vazba jsou nezbytné pro účinné využití tohoto plánu a dosažení vytčených cílů. Celkově lze říci, že

individuální vzdělávací plán je důležitým nástrojem pro výuku a podporuje efektivní rozvoj žáků na základě jejich jedinečných potřeb a schopností. Tímto způsobem se dosáhne vyšší motivace, produktivity a úspěšnosti ve vzdělávání (MŠMT).

2.2 Podmínky inkluzivního vzdělávání

Velmi nelehký úkol při nastavování podmínek inkluzivního vzdělávání mají školy. Měly by zajistit kvalifikovaný pedagogický personál, především asistenty pedagoga a speciální pedagogy. Při neustálém nárůstu počtu žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, není vždy jednoduché tyto podmínky splnit. Speciálních pedagogů je velký nedostatek a na asistenty pedagogů nezbývají finance. Ostatní pedagogové i přes svou odbornost, nemají dostatečné kompetence ke vzdělávání těchto žáků. Mezi faktory patří i různé předsudky k těmto žákům a neochota tyto žáky vyučovat. Často to bývá spojeno s větší náročností přípravy na výuku.

Další podmínkou pro inkluzivní vzdělávání je vybavení škol různými technickými, nebo jinými pomůckami a vhodného prostoru. Díky těmto podmínkám je výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami snazší. Zde jsme opět u omezených finančních možností většiny školských zařízení, v tomto ohledu je situace na většině škol zoufalá.

Neoddiskutovatelným aspektem je zcela určitě třídní kolektiv. Zde je potřeba velkého úsilí třídního učitele a asistenta pedagoga, zajisti ve třídě příjemné klima pro všechny zúčastněné. Musí zajistit, aby nedocházelo ze stran spolužáků ke konfliktům.

Jedním z velmi důležitých účastníků procesu pro vytvoření podmínek inkluzivního vzdělávání, jsou rodiče. I oni se musejí na podmínkách podílet. Komunikace mezi rodičem a školou, je velice důležitá. Spokojenost žáka, vede ke spokojenosti rodiče a tím i ke spokojenosti samotné školy.

Pedagogicko-psychologické poradny jsou jedním ze školských poradenských center, které významně přispívají k vytváření podmínek pro inkluzivní vzdělávání (NPI).

2.3 Školská poradenská zařízení a jejich funkce v inkluzi

Žákům, kteří se vzdělávají pomocí IVP, většinou po dobu studia pomáhají některá školská poradenská zařízení. Tato zařízení neposkytují podporu pouze žákům, ale také rodině

a škole. Zásadní role těchto speciálních center spočívá v diagnostice a poradenské činnosti. Podle doporučení z poradenského zařízení škola navrhuje podpůrná opatření a vypracovává individuální vzdělávací plán.

Mezi školská poradenská zařízení patří:

- Pedagogicko-psychologická poradna (dále jen PPP)
- Speciálně-pedagogické centrum (dále jen SPC)
- Středisko výchovné péče (dále jen SVP)

Rámec činnosti školských poradenských zařízení v současné době stanoví vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb (NUV.NPI).

2.3.1 Pedagogicko-psychologická poradna

Činnost pedagogicko-psychologických poraden (a dalších školských poradenských zařízení) upravuje Školský zákon č. 561/2004 Sb., Vyhláška č. 73/2005 Sb. a její novela Vyhláška č. 147/2011 Sb., zejména pak Vyhláška č. 72/2005 Sb. a její novela Vyhláška č. 116/2011Sb.

Na základě odborné pedagogicko-psychologické diagnostiky stanovují poradny posudek, závěrečnou zprávu z vyšetření žáka a vymezují, jaká podpůrná opatření jsou vhodná pro daného žáka, tak aby se mohl zapojit do procesu výuky. PPP jsou nápomocná nejen samotným žákům, ale i jejich rodičům a také učitelům a veřejnosti (NPI).

2.3.2 Speciálně-pedagogická centra

Činnost SPC je zaměřena především na podporu dětí v předškolním věku v péči rodičů (zákonných zástupců), na podporu dětí integrovaných do škol a školských zařízení, na podporu dětí s těžkým a kombinovaným zdravotním postižením, zajišťuje speciálně pedagogickou, psychologickou a další potřebnou podpůrnou péči dětem se zdravotním postižením a poskytuje jim odbornou pomoc v procesu pedagogické a sociální integrace ve spolupráci s rodinou, školami, školskými a dalšími zařízeními a odborníky. Služby jsou poskytovány odbornými pracovníky v SPC ambulantně, nebo v terénně během návštěv

v prostředí, kde dítě žije (rodina, instituce), ve škole, kde je integrován a vzděláván, event. při diagnostickém pobytu dítěte ve speciální škole či zařízení (NPI).

2.3.3 Střediska výchovné péče

SVP poskytují poradenství dětem a mládeži po celou dobu jejich studia až do 26 let, které zápolí s různými výchovnými problémy. Spolupráce navazuje na další školská zařízení, jako jsou PPP a SPC.

Zaměřují se na:

- na speciálně pedagogickou a pedagogicko-psychologickou diagnostiku poruch chování a sociálního vývoje
- na předcházení vzniku a rozvoji negativních projevů chování dětí
- na předcházení narušení zdravého vývoje,
- na zmírňování, odstraňování příčin nebo důsledků již rozvinutých poruch chování nebo negativních jevů v sociálním vývoji
- na přispívání ke zdravému osobnostnímu rozvoji dětí
- na podporu a posílení pozitivních rodinných vazeb a rodiny jako celku.

Poradenství se poskytuje rodičům i škole, většinou na pracovištích SVP. Poradci mohou vyjíždět také na náslechy či konzultace přímo do školy, aby mohli nastavit podporu přímo ve výuce, na míru konkrétnímu dítěti. (Inkluzivní škola.cz).

3. SPECIFICKÉ VZDĚLÁVACÍ POTŘEBY

3.1 Specifické vývojové poruchy učení

Specifických poruch učení je celá řada. Doposud nebyla zjištěna přímá spojitost mezi poruchami vývoje, nebo zdravotními postiženími. Možný vznik těchto poruch může spočívat v dysfunkci centrální nervové soustavy, která brání v učení dovedností jako je psaní, čtení, nebo počítání. Tyto poruchy velmi často provázejí i další příznaky jako je porucha řeči, soustředění, nebo motoriky (ADHD). Současný odhad je, že některou z poruch SPU trpí 4 – 5 % populace. Zajímavostí v tomto je, že vyšší procento se vyskytuje u chlapců, než u dívek.

SPU nemusí být vždy spojeny s opožděným, nebo sníženým rozumovým vývojem (Bartoňová, 2019).

Mezi specifické, neboli vývojové poruchy učení patří:

Dyslexie – tato porucha způsobuje neschopnost správnosti a rychlosti čtenářského výkonu a znemožňuje i porozumění textu.

Dysortografie – je porucha pravopisu. Žák není schopen osvojit si gramatické učivo. Nerozlišuje krátké a dlouhé samohlásky, slabiky – dy/di, ty/ti, ny/ni, vynechává, přesmykuje, nebo přidává písmenka, nebo slabiky do slov, nerespektuje hranice mezi slovy.

Dysgrafie – je porucha, která postihuje grafickou stránku písemného projevu, písmo bývá nečitelné, často přeškrtané, nebo přepisované, žák si špatně pamatuje tvary písmen a velmi těžko je napodobuje.

Dyskalkulie – žák s touto poruchou je jen velmi těžce schopen matematických úkonů – manipulace s čísly, číselné operace, geometrie. Většinou si početní spoje osvojí mechanicky, postrádají matematickou logiku a nechápou základní postupy.

Dyspraxie – je méně známá porucha, která způsobuje neschopnost jemné, ale i hrubé motoriky. Žáci musí vyvinout velké úsilí na rukodělnou činnost. Nejproblematictější je pro ně výuka praktického výcviku, tělocviku, nebo výtvarné výchovy (Marek Selikowitz, 2000).

3.2 ADHD

ADHD (z ang. attention deficit hyperactivity disorder) je dědičný neurovývojový syndrom daný narušeným fungováním v těch oblastech mozku, které souvisejí s plánováním, předvídáním, zaměřením a udržením pozornosti a sebeovládáním. Žáci s ADHD byli dříve označovány jako zlobiví, nebo lajdáci. Příprava a výuka žáků s ADHD představuje vysokou náročnost pro učitele, ale i pro okolní prostředí. Žáci s ADHD mají často problémy s udržením pozornosti, proto je výhodné využívat různé metody a materiály, které stimulují více smyslů. Například multimediální prezentace, interaktivní hry nebo manipulativní materiály mohou být účinným nástrojem pro zvýšení zapojení žáků a podporu jejich učení. Je důležité vyvinout strategii, která respektuje specifické potřeby a omezení těchto žáků. Například zkrácení úkolů je jednou z metod, která může pomoci žákům s ADHD udržet pozornost a pozornost je třeba mít na důležité informace. Rozdělení úkolů do menších částí pak zajišťuje, že žáci budou mít větší úspěch při jejich splnění, což může zvýšit jejich

sebevědomí a motivaci. Další důležitou součástí efektivní výuky pro žáky s ADHD je přizpůsobení učebních materiálů (Čermáková, Papežová, Uhlíková, 2013).

3.3 PAS – Porucha autistického spektra

PAS je vrozená mozková vada, která má za následek nepřiměřenou komunikaci, neschopnost navazovat sociální vztahy a znemožňuje rozvíjení kreativity a fantazie. Žáci s PAS nerozumějí dost dobře tomu, co vidí, slyší a prožívají. Nejčastěji přidružené poruchy k PAS bývají: mentální retardace, Downův syndrom, epilepsie, obsedantně kompulzivní porucha, poruchy řeči, sluchu, zraku, ADHD (porucha aktivity a pozornosti), ADD (porucha aktivity) (Čadilová, Žampachová a kolektiv, 2012).

Výuka žáku s PAS je pro školství ohromnou výzvou, když víme, že tato porucha zasahuje do jejich sociálních interakcí, komunikace a omezuje jejich schopnost adaptovat se ve školním prostředí. Nejspíše si ani nedokážeme představit, jak obtížné musí být pro tyto žáky najít své místo ve třídě, porozumět výuce a navazovat vztahy s vrstevníky. Abychom však pomohli těmto žákům prosperovat ve vzdělávacím prostředí, existuje několik strategií a přístupů. Jednou takovou strategií je vytvoření individuálního vzdělávacího plánu (IVP), který se zaměřuje na specifické potřeby a schopnosti žáků s PAS. Tento plán může obsahovat například přizpůsobené učební materiály, podporu asistenta pedagoga nebo strukturovanou a předvídatelné učební prostředí.

Další strategie, která se osvědčuje, je použití vizuálních podpůrných prostředků. Žáci s PAS mají často kladné hodnocení ve vizuálním myšlení, takže jim usnadňuje učení pomocí obrázků, plánek, tabulek nebo grafů pomáhá lépe rozumět a zapamatovat si učivo. Vizuální podpůrné prostředky také mohou sloužit k navazování komunikace a zlepšování sociálních dovedností. Důležitým prvkem výuky žáků s PAS je také podpora jejich emočního a behaviorálního rozvoje. Žáci, kteří mají specifické emoční a behaviorální potřeby, mohou ovlivnit využití svých schopností a plně se zapojit do výuky (Čadilová, Žampachová a kolektiv, 2012).

3.4 Poruchy chování

Poruchy chování mohou mít různé příčiny od různých vrozených poruch, až po nevhodnou výchovu. Poruchy chování můžeme rozdělit na chování tzv. specifické a

nespecifické. Mezi toto chování se řadí lhaní, záškoláctví, agresivita, odmítání spolupráce, nerespektování pravidel, impulzivnost, nepozornost, nebo nedostatečná schopnost sebeovládání (Šírová, Čáp, 2022).

Předávání znalostí a dovedností žákům se specifickými poruchami chování je jedním z neobyčejně náročných úkolů, kterým čelí učitelé ve školním prostředí. Tito žáci vyžadují zvláštní přístup, který je přizpůsoben jejich potřebám a specifickým strategiím, které jsou zaměřeny na jejich zvládnutí a rozvoj. Učitelé mohou využívat různé metody, které usnadňují práci s těmito žáky, jako je například systematické a pravidelné stanovení pravidel, používání vizuálních pomůcek k základnímu porozumění a vytvoření strukturovatelného prostředí, aby se minimalizovalo narušení nebo stimulace, které mohou vyvolat nežádoucí chování. Výuka žáků s poruchami chování si vyžaduje trpělivost, empatii a schopnost adaptovat se na jedinečné potřeby každého žáka, zároveň přináší možnost aktivně přispět k jejich růstu a úspěchu. Učitelé se často musí obracet na odborníky v oblasti speciální pedagogiky a psychologie, kteří jim poskytnou potřebné znalosti a nástroje k efektivní výuce těchto žáků (Šírová, Čáp, 2022).

V neposlední řadě je osvěta a informovanost o poruchách chování důležitým krokem směrem k lepší integraci žáků s potížemi do školního prostředí. Vzdělávání pedagogických pracovníků o poruchách chování a jejich vlivu na výuku je klíčem k informovanému přístupu a schopnosti poskytnout potřebnou podporu ve výuce. Vytvoření inkluzivního prostředí, které respektuje vzájemné rozdíly a vytěžuje potenciál všech žáků, je hlavním cílem výuky žáků s poruchami chování (Šírová, Čáp, 2022).

3.5 Žáci ze sociálně vyloučených lokalit

Výuka žáků ze sociálně vyloučených lokalit představuje důležité téma v rámci vzdělávacího systému, aby vyhovoval potřebám a zájmům společnosti. Při přístupu k těmto žákům, je nezbytné brát v úvahu jejich potřeby a využívat vhodné metody, které podporují jejich inkluzi a zlepšují jejich celkový výkon ve škole. Vzhledem k tomu, že žáci ze sociálně vyloučených lokalit často čelí obtížím spojeným s chudobou, násilím či nedostatečnou podporou, je důležité se zaměřit především na komunikační a sociální dovednosti (Slowík, 2022).

Učitelé by měli být schopni rozpoznat individuální potřeby každého žáka a přizpůsobit výuku tak, aby byla efektivní a motivující. To může představovat použití různých

pedagogických metod, multimediálních nástrojů a praktických cvičení, které zahrnují rozvoj jejich dovedností a zájmů.

Školy by měly pro žáky ze sociálně vyloučených lokalit zajistit přiměřené materiální vybavení a technologie, které poskytují rovnocennou příležitost vzdělání pro všechny žáky. Tím se zajistí, že žáci ze sociálně vyloučených lokalit budou mít stejné podmínky pro rozvoj svých znalostí a dovedností jako ostatní žáci. Celkově lze tedy konstatovat, že výuka žáků ze sociálně vyloučených lokalit vyžaduje specifický přístup, který je zaměřen na podporu jejich osobního a sociálního rozvoje. Důraz na individualizaci výuky, spolupráci s rodinou a dostupnost kvalitních výukových materiálů je klíčovým pro úspěšné a inkluzivní vzdělávání těchto žáků (Slowík, 2022).

PRAKTICKÁ ČÁST

1. CÍLE PRAKTICKÉ ČÁSTI A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem praktické části bylo zmapování zkušeností učitelů s inkluzí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci středního odborného učiliště běžného typu. Cílem bylo zjistit, jaký mají učitelé názor na inkluzivní vzdělávání, jestli je legislativa nápomocná inkluzivnímu vzdělávání a jak učitelé vnímají změny v legislativě, jak je pro učitele inkluzivní výuka náročná. Pomocí podrobné kazuistiky žákyně s SVP byla popsána forma její inkluze na středním odborném učilišti.

Výzkumné otázky:

- 1) Jak učitelé charakterizují inkluzivní vzdělávání?
- 2) Jak učitelé hodnotí informační kampaň před vstupem inkluzivní novely zákona?
- 3) Jak učitelé hodnotí proces zavádění legislativních změn?
- 4) Jak učitelé hodnotí současný systém inkluzivního vzdělávání?
- 5) Jak učitelé hodnotí současný výklad legislativy vztahující se k inkluzivnímu vzdělávání?
- 6) Jak učitelé hodnotí současné množství administrativy spojené s inkluzivním vzděláváním?
- 7) Zda učitelé s myšlenkou inkluze souhlasí?
- 8) Jaké přínosy podle učitelů přinesly změny legislativy ohledně inkluze?
- 9) Jak by učitelé navrhovali inkluzi nastavit?

2. DESING VÝZKUMNÉHO PROJEKTU

Výzkum by prováděn na dvou středních školách v Karlovarském kraji. Pro srovnání inkluzivní výuky jsem si vybrala dvě školy. Jedna z těchto škol, se přímo zaměřuje na inkluzivní výuku a druhá škola má minimum inkluzivních žáků. V první škole jsem prováděla výzkum dotazníkového šetření pomocí vytištěných dotazníků, které jsem po té ručně vyhodnocovala. Do druhé školy jsem poslala interaktivní dotazník přes email. Vyhodnocení tohoto dotazníku, jsem již zpracovávala přes PC program. V obou případech byla dodržena všechna pravidla etického kodexu, včetně zajištění anonymity respondentů. V případě tištěných dotazníků, jsem o anonymitě informovala osobně. Dotazníky se nepodepisovali a vyplněné dotazníky se dávaly do připraveného boxu. V druhém případě byl dotazník rozeslán na školní mail s prosbou o vyplnění a ujištění o anonymitě. Vyplněné dotazníky se automaticky anonymně odesílaly do vytvořeného programu. Po té jsem prováděla vyhodnocení dotazníků. Celý proces výzkumu od zahájení práce na dotazníku, až po zpracování a vytvoření grafu, trval tři měsíce.

3. METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT A METODY JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Pro zjištění pohledu učitelů na inkluzi byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazník obsahoval 12 otázek, z toho bylo 9 otázek v přímé souvislosti s inkluzí a její legislativou. 11 otázek bylo standardizovaných a 12 otázka byla otevřená. Vyplnění dotazníku zabralo respondentům cca 10 minut. Vytvořený dotazník je v příloze č. 1 této práce. Odpovědi na jednotlivé položky z dotazníku jsem deskriptivně zpracovala, spočítala četnosti jednotlivých odpovědí a pomocí grafů znázornila jejich hrubé skóry či procentuální zastoupení.

4. VÝZKUMNÝ SOUBOR

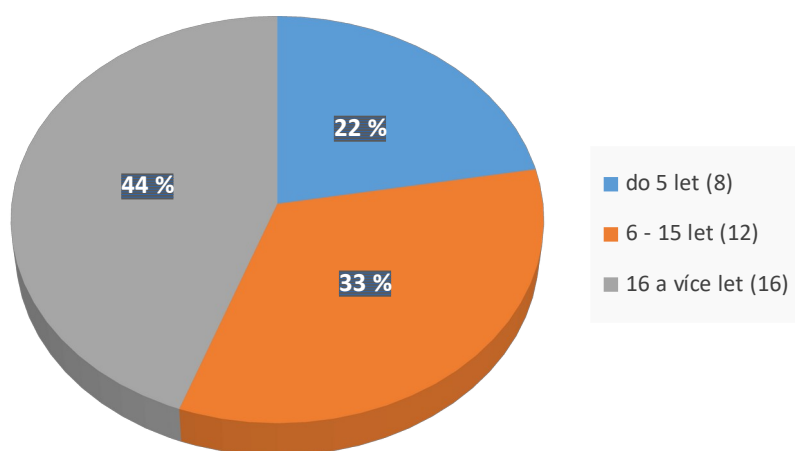
Dotazníkové šetření jsem prováděla na dvou středních školách v Karlovarském kraji. Jedna střední škola má minimum žáků s inkluzí a nepotýká se s žáky ze sociálně slabých rodin, ano s žáky z vyloučených lokalit a tyto žáky přijímá jen výjimečně za určitých

okolností. V druhém případě se jedná o integrovanou střední školu, kde tvoří více než polovinu inkluzivní žáci. Jsou zde žáci z vyloučených lokalit, s různými typy poruch učení i ze sociálně slabých rodin.

V první škole je cca 70 pedagogických pracovníků, z nichž se dotazníkového šetření zúčastnilo 36. Pedagogický sbor se skládá převážně z žen a průměrná délka praxe je 15 let.

Graf 1

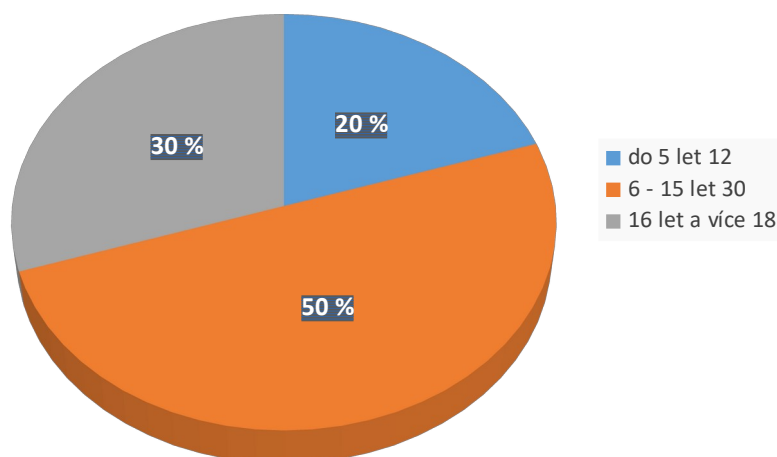
Délka praxe - škola 1

Ve druhé škole je cca 115 pedagogických pracovníků, včetně učitelů odborného výcviku a asistentů pedagoga. Dotazníkového šetření se účastnilo 60 respondentů. I zde převažují ženy nad muži a většina pedagogů má praxi více než 16 let.

Graf 2

Délka praxe - škola 2

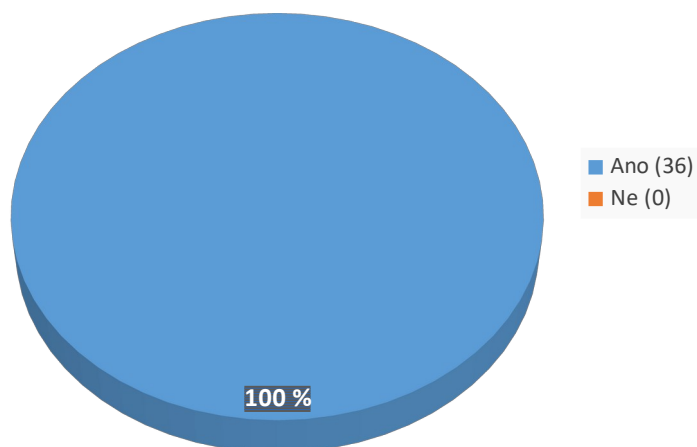
5. VÝSLEDKY

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

1. Jakou mají učitelé zkušenost s inkluzí?

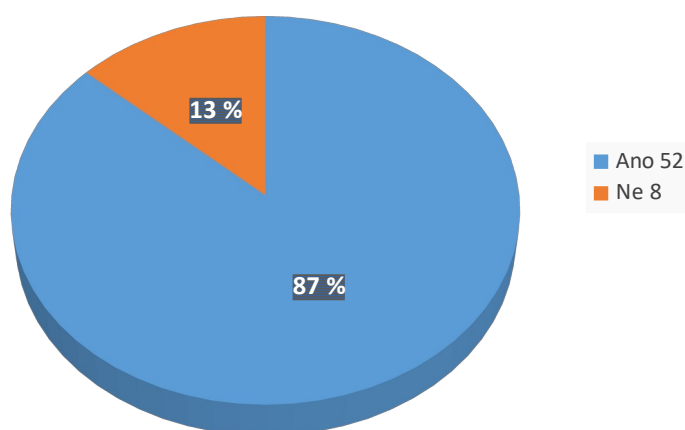
Graf 3

Zkušenost s inkluzí - škola 1

Graf 4

Zkušenost s inkluzí - škola 2

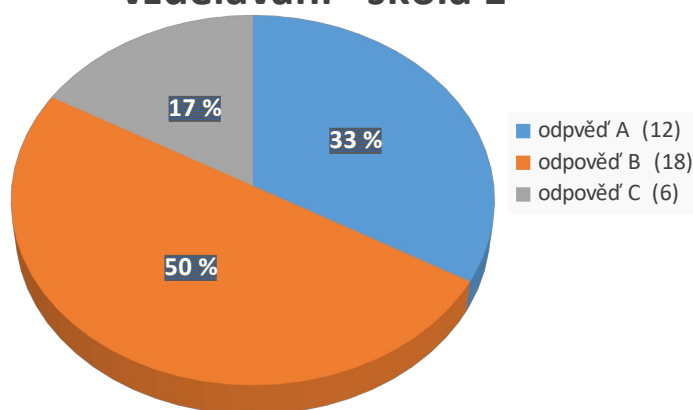

V první škole mají s inkluzivním vzděláváním zkušenost všichni učitelé, ve druhé škole jsou i učitelé, kteří nemají s inkluzí žádnou zkušenost.

2. Jak učitelé vnímají rozdíl mezi integrací a inkluzí?

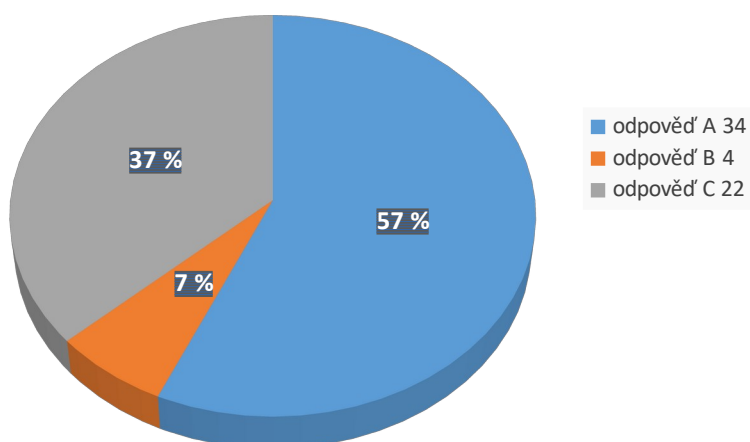
Graf 5

Charakteristika inkluzivního vzdělávání - škola 1

Graf 6

Charakteristika inkluzivního vzdělávání - škola 2

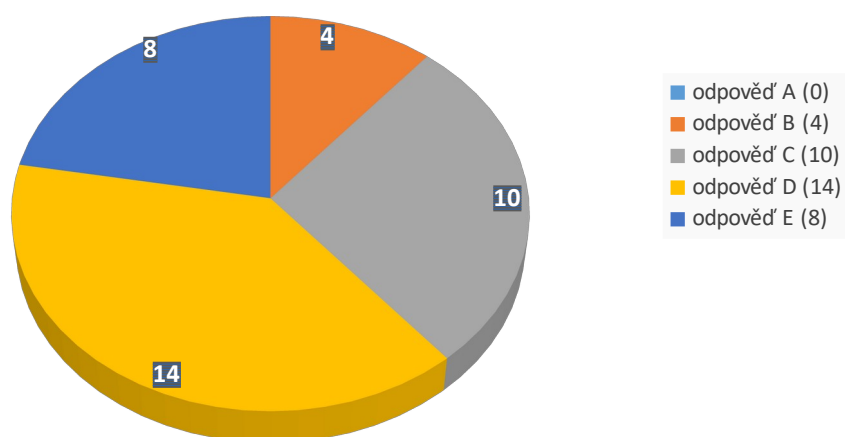

3. Jak učitelé hodnotí proces kampaně zavádění legislativních změn?

- a) dobře vedená
- b) spíše dobře vedená
- c) spíše špatně vedená
- d) špatně vedená
- e) nemohu posoudit

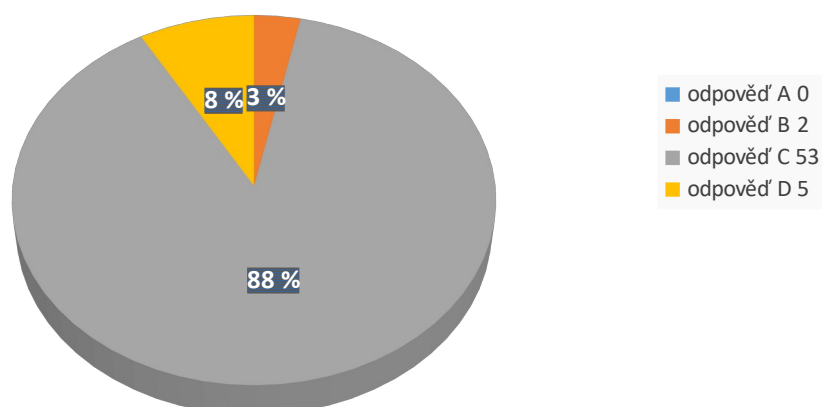
Graf 7

Informovanost před zavedením inkluze - škola 1

Graf 8

Informovanost před zavedením inkluze - škola 2

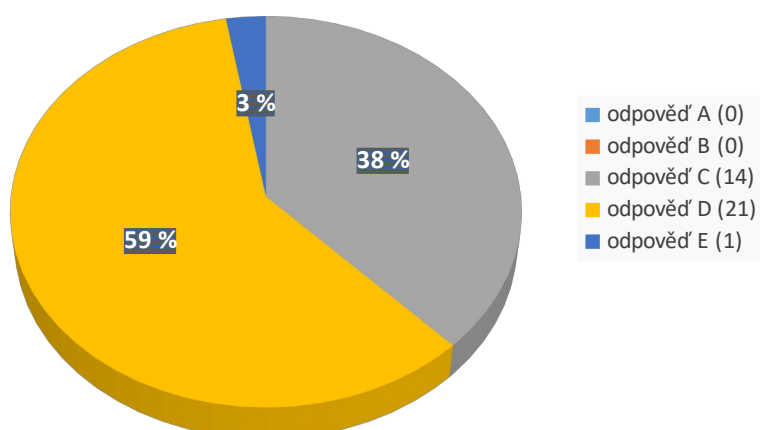

4. Jak učitelé hodnotí proces zavádění legislativních změn?

- a) Po diskuzi s pedagogickou veřejností
- b) Spíše po diskuzi s pedagogickou veřejností
- c) Spíše bez diskuze s pedagogickou veřejností
- d) Bez diskuze s pedagogickou veřejností
- e) Nemohu posoudit

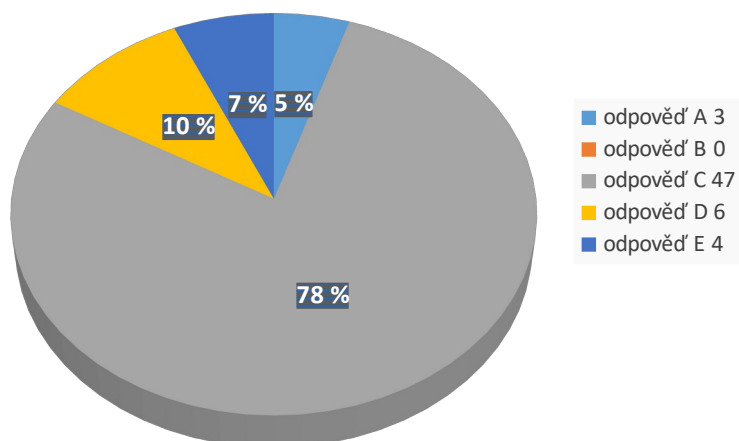
Graf 9

Legislativa - škola 1

Graf 10

Legislativa - škola 2

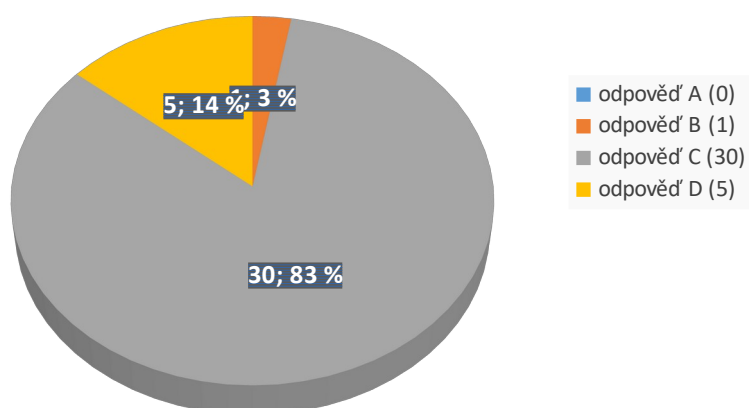

5. Jak učitelé hodnotí současný systém inkluzivního vzdělávání?

- a) Pružný
- b) Spíše pružný
- c) Spíše nepružný
- d) Nepružný

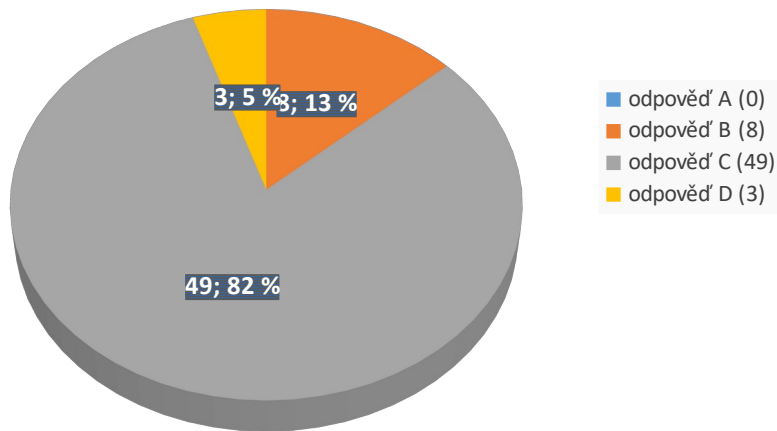
Graf 11

System inkluzivního vzdělávání - škola 1

Graf 12

System inkluzivního vzdělávání - škola 2

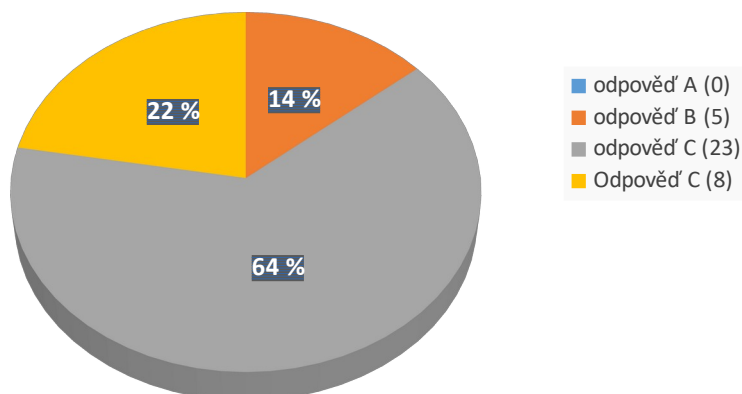

6. *Jak učitelé hodnotí současný výklad legislativy vztahující se k inkluzivnímu vzdělávání?*

- a) Jasný
- b) Spíše jasný
- c) Spíše nejasný
- d) Nejasný

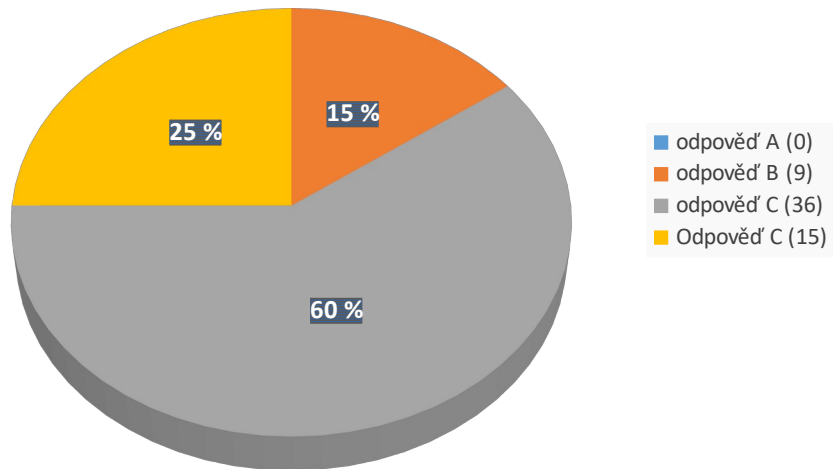
Graf 13

Srozumitelnost legislativy - škola 1

Graf 14

Srozumitelnost legislativy

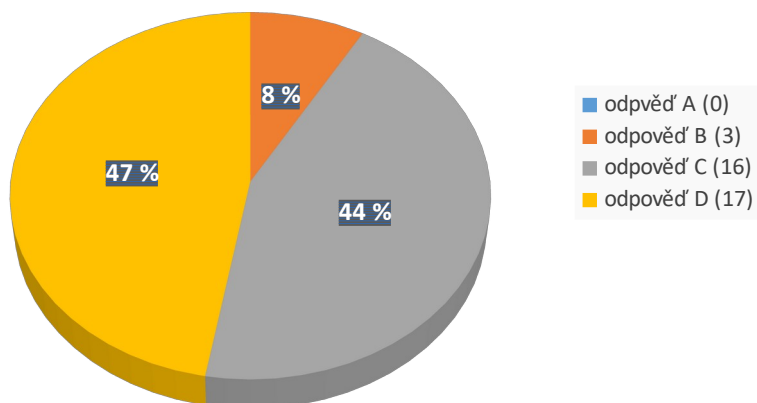

7. *Jak učitelé hodnotí současné množství administrativy spojené s inkluzivním vzděláváním?*

- a) Přiměřené
- b) Spíše přiměřené
- c) Spíše nepřiměřené
- d) Nepřiměřené

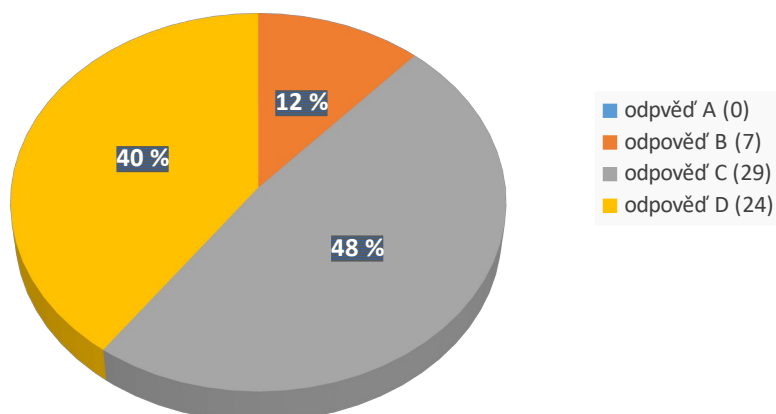
Graf 15

Administrativa spojená s inkluzí - škola 1

Graf 16

Administrativa spojená s inkluzí - škola 2

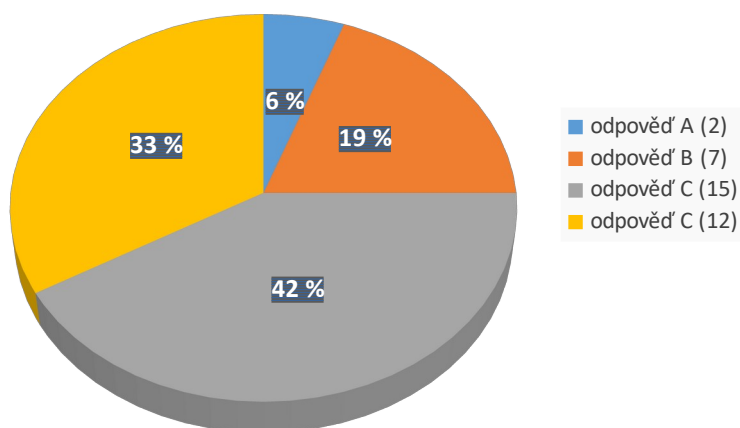

8. Zda učitelé s myšlenkou inkluze souhlasí s myšlenkou inkluzivního vzdělávání?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím

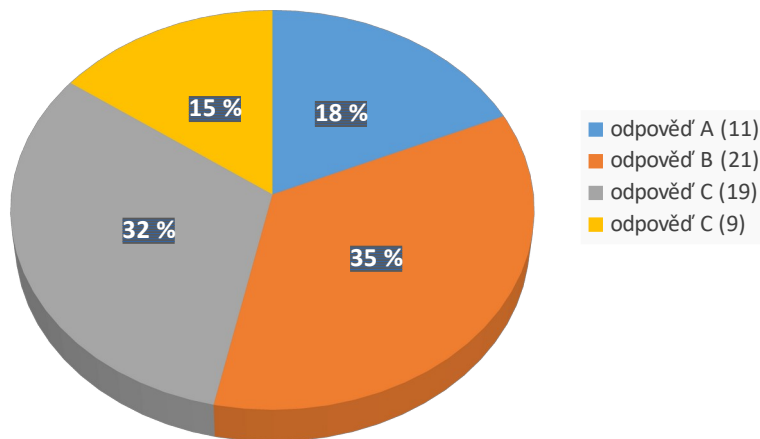
Graf 17

Názor na inkluzi - škola 1

Graf 18

Názor na inkluzi - škola 2

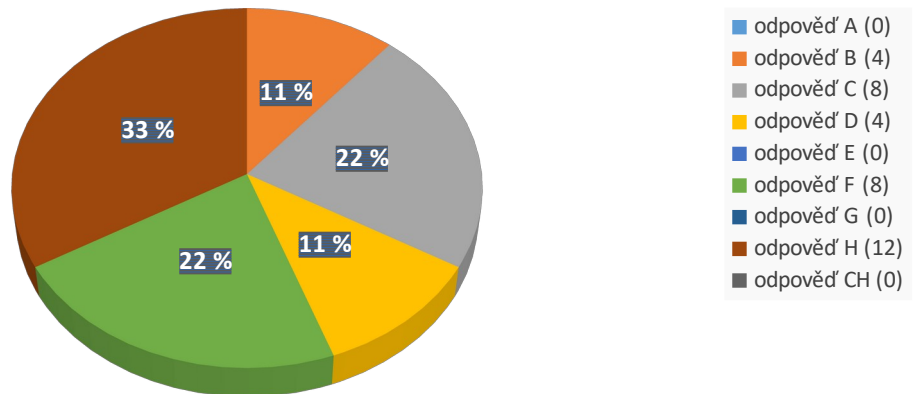

9. *Jaké přínosy podle učitelů přinesly změny legislativy ohledně inkluze?*

- a) Podpora je cílena na konkrétního žáka
- b) Podpora žáka přichází rychleji, než před novelou
- c) Klade se větší důraz na podporu žáka, než na diagnózu
- d) Lépe definovaná pravidla pro poskytování podpory
- e) Garantované finance na zajištění podpůrných opatření
- f) Větší angažovanost učitelů
- g) Větší provázanost spolupráce rodina – škola
- h) Lepší spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami
- i) Lepší spolupráce se speciálně pedagogickými centry

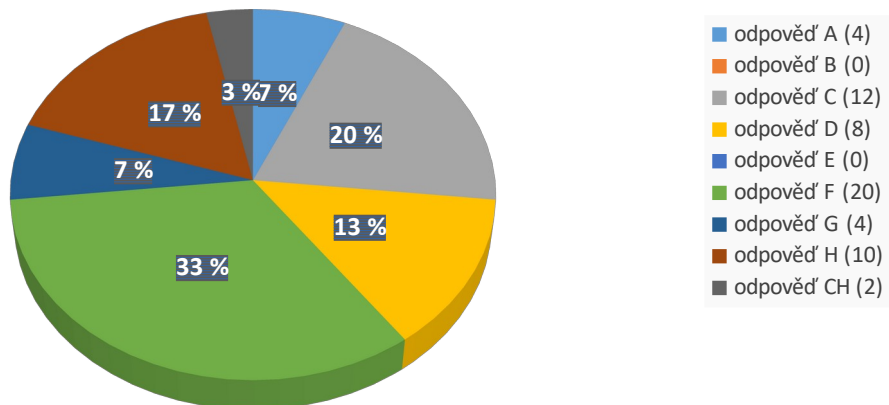
Graf 19

Přínos změny v legislativě - škola 1

Graf 20

Přínos změny v legislativě

10. Jak by učitelé navrhovali inkluzi nastavit?

Poslední otázka neměla žádné možnosti, účelem bylo zjistit, co by pomohlo učitelům ke kvalitnější práci s žáky s SVP a k jejich pozitivnějšímu přístupu k inkluzi. Mezi nejčastější odpovědi patřilo:

- 1) Méně administrativy
- 2) Správné určování diagnózy
- 3) Méně těchto žáků ve třídě
- 4) Snížení přímé pedagogické činnosti výchovným poradcům, metodikům prevence a kariérním poradcům. Školní psycholog na plný úvazek do každé školy. Supervize pro

pracovníky ŠPP. Metodická setkání s ŠPZ, která budou vedena směrem k žákům, kteří jsou ve škole.

- 5) Větší časový prostor pro učitele ve vzdělávání dětí se SVP, lepší komunikace s rodiči, rychlejší časová dostupnost pro žáky se SVP pedagogických center SPC, PPP
- 6) Lepší informovanost

Také se zde objevila jedna velká kritika inkluze:

„S inkluzí nesouhlasím na základě zkušeností, kdy celek intaktní žáci se chtě nechtě musí přizpůsobovat žákům s SVP, snižuje se tak kvalita vzdělávání zejména v lokalitách, kde je velké množství sociálně slabých rodin. Vláda nebo úřady nereflektují tento fakt a řídí se pouze ukazateli na pražských školách a neberou v potaz problémy regionálního školství. Úřednický aparát na Krajském úřadě je enormní, výsledky žáků jsou rok od roku horší. Žáci se speciálními potřebami, když jsou pospolu, není na ně vyvíjen takový tlak na výkon a obecně se cítí komfortněji. Čili tento nákladný projekt jménem inkluze neschvaluji a jsem od začátku proti němu, protože byl veden nekoncepčně a nebyl řádně připraven a konzultován s učiteli napříč celou republikou.“

5.2 Případová studie

V této studii je představena žákyně běžného středního odborného učiliště, kterou v rámci inkluze vyučují již třetím rokem. Nejprve je žákyně představena z pohledu rodičů, se kterými byl veden polostrukturovaný rozhovor o jejich dosavadním snažení zařadit jejich dceru do běžného života a o úskalí, která museli překonávat. Následně je zde popsán můj pohled učitele této žákyně. Studie je zakončena pohledem asistentky, která má žákyni v péči od prvního ročníku.

Jedná se o osmnáctiletou žákyni se speciálními vzdělávacími potřebami. Žákyně v současné době studuje ve třetím ročníku tříletého oboru 2951E01 – Potravinářská výroba v denní formě studia s Individuálním vzdělávacím plánem.

Poslední pedagogicko-psychologické vyšetření proběhlo dne 8. 11. 2023. Žákyně má dle tohoto vyšetření kombinovanou vývojovou poruchu řeči – vývojovou dysfázií a dysartrií při intelektu v horním pásmu lehkého mentálního postižení, ADHD, přidružené poruchy motorických funkcí, dyslexii, dysgrafii, vykazuje znaky PAS.

Vzhledem ke speciálním výchovným a vzdělávacím potřebám jsou dívce přiznána podpůrná opatření třetího stupně.

Vývoj žákyně z pohledu rodičů

Otec: 45 let, středoškolské vzdělání s maturitou

Matka: 40 let, střední odborné vzdělání s výučním listem

Předškolní věk

Žákyně se narodila jako zdravé dítě. Cca po třech měsících bylo rodičům divné, že téměř nenavazuje s rodiči oční kontakt, velmi málo se usmívá a pořád jenom brečí.

Po roce si všimli, že stejně stará dcera jejich příbuzné je veselá, zvědavá, začínala žvatlat a projevovala různé emoce, oproti jejich dceři, která neprojevoval o nic zájem, vůbec nezkoušela komunikovat, vlastně kromě věčného brečení a vztekání neprojevovala žádné emoce. Podle matky „vydávala skřeky jako zvířátko“. V tuto dobu matka pojala podezření, že asi nebude vše v pořádku, ale zatím si to nechtěla připustit.

Podle rodičů začala i na rozdíl od svých vrstevníků poměrně pozdě chodit, asi v roce a půl. Přesto že měla spoustu hraček a rodiče se snažili si s dcerou hrát, nejevila o nic s tohoto zájem. Místo hraní si s hračkami, začínala srovnávat věci jako lžičky, nádobí, nákup, nebo toaletní papír do řady podél zdi. To už matku přesvědčilo, že dcera asi nebude dítě jako každé jiné a rozhodla se jít na konzultaci k obvodní lékařce.

Velmi překvapivě lékařka matce vynadala, že má na dceru velké nároky, že je náročná maminka a že dítě má ještě čas.

Změna nastala ve chvíli, kdy rodiče chtěli dát dceru do školky, začali navštěvovat školku v tzv. programu seznámení dětí s prostředím. Holčička seděla stranou, nezapojovala se

do hry, pouze děti pozorovala. Při pokusu zapojení do kolektivu, dostala záchvat vzteku a dupala. Znovu si sedla stranou a pouze ostatní děti pozorovala. Tohoto chování si všimla jedna z přítomných vychovatelek. S obavami matce řekla, že s její dcerou není vše v pořádku a dala jí kontakt na dětskou psycholožku.

První závěr z vyšetření u psycholožky zněl - podezření na dětský autismus, souběžně navštěvovali logopeda, protože přes všechnu snahu rodičů se holčička nenaučila mluvit.

Při pokusu zařadit dceru do školky, byla ředitelkou nekompromisně odmítnuta s tím, že diagnóza, potažmo chování holčičky by mělo špatný vliv na ostatní „zdravé“ děti. Psycholožka tedy nechala dceři přidělit asistentku. S ní už paní ředitelka děvče přijmout musela. Nakonec díky skvělé práci asistentky dcera prošla školkou bez vážnějších problémů.

Školní věk

Potíže nastaly při nástupu do základní školy. Do třetího ročníku měla asistentku ze školky, která byla schopná dětem vysvětlit, že je jejich spolužačka jiná a tak trochu jí začlenit do třídy mezi ostatní spolužáky. Ve čtvrté třídě dostala paní třídní učitelka nepochopitelný nápad a dítěti, které má autismus a se svou asistentkou si rozumí, nechala v jakémisi rámci střídání asistentů ve škole, asistentku vyměnit. Nová asistentka vzhledem k vážné vadě řeči dítěte, vůbec nerozuměla, co říká a ani se podle rodičů nesnažila jí porozumět. Nehájila děvče před posměchem a hrubými urážkami od žáků a nejen od nich. Děvče se uzavřelo a přestalo komunikovat a začala každý den po škole doma plakat. Poslední tak zvaná kapka byla, když děvče jako nejstarší ve třídě dostala menstruaci, spolužačka to řekla celé třídě a všichni se jí smáli. V tuto chvíli se děvče zhroutilo a odmítlo chodit do školy.

Po návštěvě SPC byla přeřazena do speciální školy. A opět začala prospívat, komunikovat a zlepšil se jí prospěch a výrazně se jí zlepšila psychika. Dokonce si našla i kamarády.

Děvče prošlo novým vyšetřením, kde nebyl s určitostí určen autismus, ale vývojová dysfázie. Přestože vykazuje znaky autismu, nesplňuje prý podmínky k jeho diagnostice. Jeden z psychiatrů navrhnul rodičům, aby dceru vrátili na běžnou školu, že by to mohlo být dobré pro její rozvoj. Vzhledem k předchozí negativní zkušenosti a následnému zvýšení antidepressiv po absolvování této školy, rodiče návrat do běžné školy odmítli. Také proto, že dcera byla na speciální škole maximálně spokojená.

Původně mělo děvče nastoupit na tutéž školu na dvouletý učební obor „Praktický život“, který se bohužel pro nedostatek žáků neotevřel. Zde rodičům nabídli, aby zkusili

učební obor E cukrář na středním odborném učilišti, které nabízí tyto obory i pro žáky s různými poruchami učení. V případě, že by se dceři na této škole extrémně nevedlo, může po znovuotevření ročníku na dvouletý obor přestoupit.

Současnost

Nakonec se zdá, že vše dopadlo dobře a dívka snad udělá i závěrečnou zkoušku. Díky úžasné asistentce, která pro ni vše zajišťuje, včetně informací k závěrečným zkouškám a učitelům, kteří mají jiný přístup k výuce. Děvče si i zde našlo kamarádku, děti ve třídě se jí nesmějí a berou jí takovou, jaká je. Tuto školu rodiče hodnotí, jako nejlepší z těch co absolvovala. Začala více mluvit a do školy chodí ráda. Přestože jsou si dobře vědomi toho, že dcera u závěrečných zkoušek nemusí uspět, nehodlají jí na speciální školu přeřadit. Mohla by to brát jako zradu a opět se uzavřít. To nehodlají dopustit.

Dívka obdržela spolu s ostatními žáky okruhy k závěrečným zkouškám, které se snaží vypracovávat. Rodiče jí jsou velmi nápomocni. Přesto že má někdy špatné dny, snaží se, aby si každý den něco vypracovala. Někdy je to velmi složité, protože děvče nedávno přešlo do puberty, začalo mít sklony k sebepoškozování, dokonce přemýšlela o sebevraždě a byla jí zvýšená medikace. Podle matky, je právě toto příčinou časté únavy a nepozornosti, ale přesto nic nevdává a pilně se s dcerou učím.

Z pohledu učitele

Tuto žákyni učím již třetí rok. V prvním ročníku v září to byl uzlíček, který s nikým nekomunikoval, na nikoho se nepodíval a vypadal, že ani nevnímá, co se kolem něj děje. Popravdě neměla jsem tušení, co si s tím počnu.

Na základě podkladů z Pedagogicko-psychologické poradny vypracoval její třídní učitel individuální vzdělávací plán (IVP). Zde bylo uvedeno, že žákyně má velké problémy si zapamatovat látku, takže je nutné neustálé opakování, je velmi pomalá při opisování textu a ne vždy ho opíše správně, neudrží pozornost, vzhledem k velké vadě řeči nemůže být zkoušena ústně a písemné testy musí být stejné jako zápis, protože není schopna dát si věci do souvislostí.

To pro učitele znamená, že takového žáka bude velmi obtížné něco naučit a současně stihnout výuku podle plánu ŠVP.

První ročník byl náročný. Žákyně se nijak neprojevovala ani nekomunikovala. Při vyučování jsem na ní občas promluvila, aby věděla, že s ní také počítám. Vždy jsem jí řekla,

že odpoví, až se na to bude cítit. V této chvíli jsem neměla tušení, jestli mě vůbec vnímá a přemýšlela jsem nad taktikou, jak se k ní probojovat.

Ve druhém pololetí se sama přihlásila a odpověděla na mou otázku. Je pravda, že jsem jí velmi špatně rozuměla, ale za pomoci asistentky jsme odpověď daly dohromady. Protože odpověď byla správná, pochválila jsem jí a ona se rozzářila. Myslím si, že tady začala naše spolupráce a děvče mě začalo akceptovat. Pomalu se začala hlásit, protože jsem jí nedávala nijak najevo, že jí někdy nerozumím a pokud to poznala, tak jsem jí s úsměvem řekla, že spolu se toho dopátráme a ona se zase na oplátku čím dál častěji snažila mluvit tak, abych jí rozuměla lépe. Testy pro ni připravuji tak, aby co nejlépe uspěla, protože vím, že ona to umí, jen to neumí vyjádřit a proto, by byla škoda nenechat jí ukázat její potenciál. Dát špatnou známku umí každý, ale ne každý je ochoten najít v žákovi to nejlepší, aby tu špatnou známku dát nemusel a ještě ukázal, že i takový žák může uspět. Její testy jsou tak trochu v podobě různých kvízů, kde doplňuje slova, spojuje věty, nebo doplňuje do diagramu. Příklady testů upravených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, které jsem vytvořila, jsou uvedeny v příloze č. 2.

Ve druhém ročníku žáci dostali za úkol vypracovat referát na téma Vánoce, a protože jsme cukráři, tak měli do referátu zapracovat i výrobní postupy cukroví, které doma pečou s rodiči. Žákyni jsem řekla, že u ní stačí, když mi ho vypracuje a odevzdá, součástí referátu totiž byl i přednes, toho co vypracovali. Je to příprava na ústní závěrečné zkoušky, aby byli schopni mluvit na zadané téma. V den, kdy žáci přednášeli své referáty a probíhala i diskuze o tom, co se nám na referátech líbilo, mne velmi mile překvapila právě tato žákyně. Sama se přihlásila a chtěla referát přečíst celé třídě. S úžasem jsem sledovala, jak s ohromnou snahou přednáší svůj referát, aby jí všichni porozuměli. Musím dodat, že nikdo ze spolužáků nevyrušoval a opravdu jí poslouchali, a když referát dočetla, tak jí zatleskali. Myslím si, že dlouho nezapomenu na ty šťastné oči a asi poprvé jsem jí viděla se usmát. Dokonce jsme si spolu povídali o tom, jak peče cukroví s babičkou. Samozřejmě dostala jedničku a velice hrdě odcházela do své lavice. Ostatní žáky jsem pochválila, jak jsou skvělí, že takhle svojí spolužačku podporují.

Na začátku letošního školního roku mě velmi mile překvapila. O přestávce za mnou přišla a vyprávěla mi o tom, co dělala o prázdninách, jak byla s rodiči na dovolené u moře a s babičkou jezdila na výlety.

Bohužel vzhledem k jejím diagnózám se až teď dostala do puberty a to dělá trochu nepolechu. Pokud vím, byly jí zvýšeny dávky léků, protože začala mí sklony

k sebepoškozování. Je více unavená a někdy i více nepozorná. Díky tomu se jí zhoršil prospěch, ale ne nijak dramaticky.

Jako všichni žáci i ona dostala okruhy k závěrečným zkouškám. Pravidelně kontroluji, jak pokročila ve vypracovávání a musím říct, že sice ne vždy je to úplně v pořádku, chyby opravíme, nebo jí řeknu, co má ještě dopracovat, ale vždy jí pochválím, že se připravuje, ale také se jí snažím povzbudit, aby s přípravou nepřestala.

Netuším, jestli bude schopna složit závěrečnou zkoušku, ale protože není hloupá, tak si myslím, že při opakování, které momentálně provádíme, může být úspěšná. Vzhledem k její neschopnosti cokoli čitelně napsat a velmi špatnému slovnímu projevu to bude složité. Ale její skvělá asistentka shání veškeré informace pro využití maximální podpory k závěrečným zkouškám.

Zatím jsme dosáhli toho, že máme povolenou výjimku a písemnou část závěrečné zkoušky jsem přepracovala (příloha č. 3) do podoby, na kterou je zvyklá. Je to sice pro mne mnoho práce navíc, ale šance, že u závěrečných zkoušek uspěje, je vysoká a to mi za to stojí.

Bohužel kdo nám paradoxně hází klacky pod nohy je pracovnice z pedagogicko - psychologické poradny. Tato psycholožka se po třech letech přišla podívat do výuky. Je smutné, že musela být vyzvána, aby se představila, kdo vlastně je a proč zasahuje do výuky a muselo jí být vysvětleno, že to má učinit hned na začátku hodiny, protože je ve třídě s žáky, kteří mají různé poruchy učení a pozornosti, jsou nervózní z cizích elementů ve třídě a i oni musí být seznámeni s tím, proč tam je, aby mohli pracovat a jako profesionál by toto měla vědět. Přestože ví, jaké má tato žákyně speciální vzdělávací potřeby, nedovolila asistentce napsat žákyni složité slovo, které by si špatně zapsala, tudíž i špatně naučila, nepovolila žákyni ke zkouškám použít notebook, přestože ví, že žáci s dysgrafií ho při zkouškách používají běžně. Jediné s čím neměla problém, bylo navýšení času na vypracování. Nevěděla ani v jakém oboru se žákyně vzdělává. Na dotaz, proč se žákyně ptá na postup při vaření špaget, sdělila, že zjišťuje, jestli si pamatuje něco z výuky. Musela být upozorněna, že žákyně se vzdělává v oboru cukrář a ne kuchař a je smutné, že po třech letech, kdy údajně se žákyní pracuje, to neví. Její odpověď byla překvapivá, cituji „*to by také mohla vědět*“. Myslím si, že lidé jako je ona, by v těchto profesích neměly být. Asistentkou a rodiči bude na ní podána stížnost.

Podle mého názoru, když už MŠMT umožňuje začleňovat takovéto žáky do běžné výuky, a my učitelé je musíme připravovat na závěrečné zkoušky speciálním způsobem, mělo by umožnit pro ně vytvořit i speciální zkoušky. Protože i závěrečné zkoušky pro obory E, jsou

pro takové žáky nepřijatelné, nebo by mělo nechat připravovat závěrečné zkoušky školám, které tyto žáky připravují.

Ještě bych chtěla dodat, že když jsem dělala rozhovor s rodiči, tak z něj vyplynulo, že otec se dlouho nemohl vyrovnat s tím, že má tzv. „jiné dítě“. Důvodem bylo i to, že kolegové si ho nevybíravě, někdy až posměšně dobírali, že nemá „normální dítě“. Dlouho se nezapojoval do výchovy, vše bylo na matce. Díky ní a její trpělivost a důslednosti je dívka na tak dobré úrovni. Otec sice říká, že je moc přísná, ale podle mého názoru, kdyby nebyla, tak by dnes děvče nebylo schopno absolvovat školu, alespoň ne s tak dobrými výsledky.

Z pohledu asistentky

Asistentka byla žákyni přidělena pedagogicko psychologickou poradnou v rámci podpůrného opatření třetího stupně. Poprvé se viděly před začátkem školního roku.

Z tohoto setkání si byla asistentka, trochu nejistá, jak bude se žákyní pracovat. Při prvním setkání se na ní děvče ani nepodívalo a nehodlalo s ní vůbec komunikovat. Druhé setkání již bylo o trochu lepší, dívka jí alespoň naslouchala.

První školní den byl pro všechny zúčastněné velmi náročný. Asistentka vyzvedla na autobusovém nádraží velice nervózní a trochu zmatenou dívku. Snažila se s ní opatrně komunikovat a vysvětlit jí, že když bude cokoliv potřebovat, může se na ní obrátit. První školní den tak uběhl a pocity byly rozporuplné. Asistentka zatím ještě nevěděla, jestli jí bude její svěřenkyně akceptovat.

Překvapivě si k žákyni během prvního měsíce našla cestu. Děvče brzy poznalo, že paní asistentka se jí chce věnovat a pomáhat jí, už jen tím, když dívka poprvé ve třídě promluvila a některé spolužačky se jí začaly smát. Asistentka jim velice důrazně vysvětlila, že takto to fungovat nebude a že žákyně má vadu řeči, která jistě není k smíchu.

Další fází bylo naučit dívku, aby se sama dostala od zastávky autobusu do školy. I toto se nakonec povedlo a podle slov asistentky si tím nadobro získala její důvěru.

Spolupráce s rodiči je podle ní velmi dobrá, až neobvykle. Většina rodičů takto postižených žáků, v podstatě vůbec nespolupracují. V tomto případě je to, ale jiné. Hlavně s matkou je moc dobrá domluva. Cokoliv je potřeba doba vypracovat, nebo dohlédnout na výuku, tak matka se snaží co nejlépe udělat.

U dívky si asistentka získala nakonec takovou důvěru, že se jí svěřuje i s věcmi, které nechce říkat rodičům. Nejde o nějak závažné věci, ale například to, co by si v životě přála.

Těsně před prázdninami na konci druhého ročníku děvče přešlo do puberty a začala být trochu víc nepozorná a začala si všímat i sama sebe.

Po prázdninách se žákyně svěřila asistentce, že babička z Chebu jí pořád říká, ať si vezme příklad ze svojí stejně staré sestřenice, která dělá zdravotní školu, líčí se, zajímá se o módu a ona prý nic. Díky tomuto se začal cítit špatně a začala si uvědomovat, že je tzv. jiná.

Asistentka se jí snažila vysvětlit, že každý je jiný a každý se zajímá o něco jiného a že babička to určitě nemyslela špatně. Bohužel po další návštěvě babičky, se stav děvčete ještě zhoršil. Začalo docházet k myšlenkám na sebevraždu a tím přišlo zvýšení medikace.

Podle asistentky je sice zvýšení dávek léků má vliv na pozornost a učení, ale na druhou stranu, dívka přestala chodit k této babičce a je opět komunikativní, prý dokonce ještě víc než dřív.

Asistentka také vyřídila žákyni všechny dostupná podpůrná opatření k závěrečným zkouškám i přes velmi nepříjemnou komunikaci s již zmiňovanou psycholožkou z PPP, která nebyla některé pomoci nakloněna. Asistentka dohlíží, aby dívka měla vypracováno vše, co potřebuje k závěrečným zkouškám a pečlivě se věnuje i její pomoci při učení na závěrečné zkoušky.

Podle asistentky je závěrečná zkoušky upravena do podoby, na jakou je žákyně zvyklá, a má tak velkou šanci zkoušky úspěšně absolvovat a asistentka pro to udělá vše. Velmi zajímavé je, že ačkoliv mají tyto školy, velice odlišné složení inkluzivních žáků, odpovědi na otázky byly mnohdy podobné. Možná by se měl někdo zamyslet nad tím, proč učitel, který se s inkluzivními žáky setkává minimálně, má velmi podobný, nebo dokonce stejný názor na průběh zavádění a legislativu inkluze, jako učitel, který vyučuje převážně tyto žáky.

6. DISKUZE

Bohužel se mi nepodařilo dohledat podobné adekvátní výzkumy u nás, se kterými bych mohla své výsledky porovnat. Zřejmě není moc zájem o názor učitelů, kteří se musejí inkluzi přizpůsobovat, ať už chtějí či ne. Jediný nalezený podobný výzkum realizovala Edita Patlová (2019) v rámci své bakalářské práce na Masarykově ústavu vyšších studií (MÚVS).

Její výzkum je zaměřen na obavy učitelů z inkluze, z něhož vyplynulo, že obavy měli docela veliké.

Z mého dotazníkového šetření, který byl zaměřen na již probíhající inkluzi, vyplynulo, že obavy z inkluze se naplnily a učitelé se nedokáží v této problematice dost dobře zorientovat.

Otázky v dotazníku byly totožné a můj původní předpoklad by, že se odpovědi budou v mnohém lišit, ale to se nenaplnilo. První škola zařazená do tohoto výzkumu se specializuje na výuku žáků s SVP. Není tedy až tak zvláštní, že i tito učitelé spatřují velké nedostatky v naší legislativě. Avšak překvapivé pro mne byly velké podobnosti v odpovědích učitelů z druhé vybrané školy, která se inkluzí zabývá jen okrajově.

Na druhou stranu nemohu ručit za relevantnost odpovědí, nevím, zda jsou odpovědi pravdivé. Předpokládám, že když byl dotazník anonymní, tak by mohl být pravdivě vyplněn.

Na otázku č. 4 většina dotazovaných správně odpověděla, že inkluze se týká všech žáků podle jejich potřeb. V otázce č. 5, která se týkala informací před spuštěním inkluze v roce 2016, 27% dotazovaných odpovědělo, že byla špatně vedená a v otázce č. 6 jestli proběhla diskuze s pedagogickou veřejností, ohledně legislativy, dokonce 35% respondentů odpovědělo, že diskuze neproběhla.

Na ostatní otázky týkající se legislativy odpovídali téměř totožně. Na otázku č. 10 zda souhlasí s myšlenkou inkluze, 24% odpovědělo, že spíše ne. To po té vysvětlovali v otevřené otázce č. 12, kde psali, že za léta, která to učí, nespátřují přínos inkluze v nastavení, které máme u nás. V otevřené otázce, kromě podobně uvedených odpovědí, jako v prvním případě, se často objevovala odpověď, že již dvacet let chybí vzdělávání pro pedagogy, kteří s těmito žáky pracují a suplují speciální pedagogy, kterých je velký nedostatek.

Pravdou je, že šetření proběhlo na velmi malém vzorku respondentů a tak není možné s jistotou říci, že tento názor sdílí opravdu většina učitelů. Z mého dotazníkového šetření jsem se dozvěděla, že většina dotazovaných učitelů s inkluzí buď nesouhlasí, nebo jí nechťejí, protože s nimi nikdo nekonzultuje, jak inkluze probíhá v praxi a co je vlastně potřeba k tomu, aby byla inkluze správně vedena. Bývalá paní ministryně Valachová, byla upozorňována, že pokud chce zavést inkluzi, měla by dbát na rady odborníků, o tom se zmiňuje článek z 11. 3. 2016 na stránkách plus.rozhlas.cz, nebo jiný článek na stránkách zprávy.cz z 3. 4. 2016. V obou píše o tom, že nejsme připraveni na inkluzi a celý proces je velmi uspěchaný, a ona jí i přes tyto varování prosadila.

I po osmi letech inkluze sice probíhá, ale někde velmi obtížně. Neustále se potýkáme s dostatečnými prostředky, ale i vybavením. Dodnes se spousta škol potýká s tím, že nemají kvalifikované učitele a mnohde je nejmodernější vybavení dataprojektor a tabule s křídou a dostupnost pomůcek pro tyto žáky je nedosažitelná.

Myslím si, že by se naše MŠMT mělo spíše zajímat o to, jak podpořit žáky ve výuce, jak umožnit učitelům moderní výuku, nebo co je potřeba pro školy ve vyloučených lokalitách a ne to, jestli mají žáci psát domácí úkoly, nebo jestli se chtějí učit dějepis, nebo chemii.

K případové studii bych jen dodala, že úsilí na přípravě k závěrečným zkouškám se vyplátilo. Žákyně úspěšně vykonala závěrečné zkoušky a získala výuční list v oboru E Potravinářská výroba.

Bohužel ne všichni učitelé jsou schopni takovou práci vykonat, nebo k ní nejsou ochotni. Dalším limitem jsou možnosti školy a rodiče, kteří málokdy spolupracují. V tomto případě to byla 100% spolupráce.

Jako další možnost zkoumání v této problematice bych viděla aktivní zapojení těch, kteří se podílejí na vytváření inkluze, aby věděli za jakých podmínek a jestli je možná realizace jejich představ o inkluzi. V současné době je velice aktuální vzdělávání cizinců. Možná by se další zkoumání mohlo zaměřit právě tímto směrem. Bohužel žák – cizinec, který neumí vůbec česky a má vyjádření z poradny o vysoké mentální retardaci a rodiče absolutně nespupracují, se v dnešních školách už neobjevuje jen zřídka, ale stává se běžnou realitou. Předmětem takového zkoumání, by mohlo být, jak tohoto žáka vzdělávat a jestli je vhodné ho do takovéto inkluze zapojit.

Závěr

Bakalářská práce je věnována inkluzi žáků se specifickými vzdělávacími potřebami na středním odborném učilišti. Práce objasňuje, jaký je rozdíl mezi integrací a inkluzí a uvádí aktuální legislativu týkající se inkluze ve školách. Popisuje současná podpůrná opatření, jako jsou asistenti pedagoga, nebo IVP a blíže popisuje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Praktická část přináší jednak výsledky dotazníkového šetření mezi učiteli na dvou středních školách v Karlovarském kraji a také případovou studii žákyně s SVP na SOU. První škola zařazená do výzkumu byla zaměřená na inkluzivní výuku a druhá škola se zabývala inkluzí jen okrajově. Z výsledků vyplynulo, že se učitelé k inkluzi staví spíše negativně a mají pocit, že legislativa neodpovídá potřebám inkluzivního vzdělávání.

Případová studie popisuje tříletou výuku žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami. Popisuje studium žákyně, kterou jsem tři roky na SOU učila. Popisuje její vývoj nejdříve z pohledu rodičů od narození přes předškolní a mladší i starší školní věk až po současnost, poté obsahuje pohled můj jako její učitelky a na konec pohled asistentky, která se jí po celé tři roky věnovala.

Tato bakalářská práce by mohla být přínosem pro oblast inkluzivního vzdělávání a cestou k otevření diskuze pro lepší podmínky pro učitele i žáky k inkluzivnímu vzdělávání. Je potřeba se stále tématu inkluzivního vzdělávání věnovat. Musíme se naučit přijmout jinakost a naučit se s ní pracovat. Naše cesta k inkluzi je teprve na začátku a je potřeba jí neustále zlepšovat.

SEZNAM LITERATURY

ANDERLIKOVÁ, L. *Cesta k inkluzi: úvahy z praxe a pro praxi*. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-765-1.

BENDL, Stanislav a HANUŠOVÁ, Jaroslava a LINKOVÁ, Marie. *Žák s problémovým chováním : cesta institucionální pomoci*. 1. vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák - Triton, 2016. 108 stran. ISBN 978-80-7387-703-3.

BITTMANNOVÁ, Lenka a BITTMANN, Julius. *Podpora začlenění žáka s autismem do třídního kolektivu : prevence šikany prostřednictvím besed se spolužáky, rodiči a pedagogy*. Vydání první. [Praha]: Pasparta, [2017] ©2017. 62 stran. ISBN 978-80-88163-53

Čáp, d., Šírová, e. (2022). rizikové chování žáků. [ebook]. múvs

FISCHER, Slavomil. *Speciální pedagogika : edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální : učebnice pro studenty učitelství*. 1. vyd. Praha: Triton, 2014. 299 s. ISBN 978-80-7387-792-7.

Integrace a inkluze ve školní praxi : speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. Praha: Forum, 2013-2019. 6 svazků. ISSN 2336-1212.

LECHTA, V., Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole. 1.vyd. Praha:Portál, 2010. 440 s. ISBN 978-80-736-679-7

MORAVEC, O. Právo na inkluzivní vzdělávání. *Integrace a Inkluze ve školní praxi*, 2019, vol. VI, no. 10

SELIKOWITZ, Mark. *Dyslexie a jiné poruchy učení. Pro rodiče*. Praha: Grada, 2000. ISBN isbn:80-7169-773-7.

SLOWÍK, Josef. *Inkluzivní speciální pedagogika*. Vydání 1. Praha: Grada, 2022. 238 stran : Pedagogika. ISBN 978-80-271-3010-8.

SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika. Pedagogika*, Praha: Grada, 2007. ISBN:978-80-247-1733-3.

THOROVÁ, Kateřina. *Poruchy autistického spektra*. Rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2016. 493 stran, 8 nečíslovaných stran obrazových příloh. ISBN 978-80-262-0768-9.

VORLÍČEK, Radek. *Jak se daří inkluzi u nás a na Slovensku? : pohled do konkrétních základních škol*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019. 322 stran. ISBN 978-80-7465-387-2.

ZILCHER, L., LANKOVÁ, B., VOSTRÝ, M., 2019. Pedagogická reflexe zahraničních modelů vzdělávání. In: *Online Journal of Primary and Preschool Education*. ISSN 2533-7106.

ZILCHER, Ladislav a SVOBODA, Zdeněk. *Inkluzivní vzdělávání : efektivní vzdělávání všech žáků*. Vydání 1. Praha: Grada, 2019. 216 stran : Pedagogika. ISBN 978-80-271-0789-6.

ZILCHER, Ladislav a SVOBODA, Zdeněk. *Inkluzivní vzdělávání : efektivní vzdělávání všech žáků*. Vydání 1. Praha: Grada, 2019. 216 stran : Pedagogika. ISBN 978-80-271-0789-6.

Náplň práce asistenta pedagoga, dostupné 12. 3. 2024 na:

<https://inkluzivniskola.cz/napln-prace-asistenta-pedagoga>

MŠTM, Speciální školství – vymezení pojmů, dostupné 12. 3. 2024 na:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20536210/330706j01.pdf/46b95e9d-e462-4e16-a51e-1c9b1cdee5e1?version=1.0>

Zilcher, Svoboda, Inkluzivní vzdělávání, studijní podpora, dostupné 3. 2. 2024 na:
<https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2020/01/SVOBODA-Zden%C4%9Bk-a-Ladislav-ZILCHER.-Inkluzivn%C3%AD-vzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD.-Studijn%C3%AD-opora.pdf>

Národní ústav pro vzdělávání, asistent pedagoga, dostupné 12. 3. 2024 na:
<https://archiv-nuv.npi.cz/t/ap.html>

Metodický pokyn MŠTM k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, dostupné 3. 2. 2024 na:
https://docplayer.cz/1367803-Metodicky-pokyn-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-reseni-sikanovani-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich.html#google_vignette

Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů, Kvalifikační předpoklady, dostupné 12. 3. 2024 na:
<http://www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady>

Národní ústav pro vzdělávání, Školská poradenská centra, dostupné 12. 3. 2024 na:
<https://archiv-nuv.npi.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolska-poradenska-zarizeni.html>

MŠTM, Katalog podpůrných opatření, Školská poradenská zařízení a jejich činnost v oblasti podpůrných zařízení, dostupné 13. 3. 2024 na:
<http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/5-skolska-poradenska-zarizeni-a-jejich-cinnost-v-oblasti-podpurnych-opatreni/>

Vadurová, Historické kořeny a současné pojetí inkluzivního vzdělávání, dostupné 15. 1. 2024 na:
https://is.muni.cz/do/ped/kat/specped/specped/um/Vadurova_Integrace_Inkluze_2009.pdf

Inkluze jako puzzle, dostupné 12. 3. 2024 na:

<https://www.ukforum.cz/rubriky/academia/8276-inkluze-v-materskych-skolach-je-jako-puzzle-rikaji-autorky-ocenene-metodiky>

Listina základních práv a svobod, dostupné 3. 2. 2024 na:

https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/vladni-dokumenty/lzps_1.pdf

Edu.cz, Rámcové vzdělávací programy, dostupné 3. 2. 2024 na:

<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>, dostupné 3. 2. 2024)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, dostupné 3. 2. 2024 na:

https://ppropo.mpsv.cz/zakon_563_2004

Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky, dostupné 3. 2. 2024 na:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), dostupné 3. 2. 2024 na:

https://ppropo.mpsv.cz/zakon_561_2004

Národní ústav pro vzdělávání, Podpůrná opatření, dostupné 3. 2. 2024 na:

<https://archiv-nuv.npi.cz/t/podpurna-opatreni.html>

Národní ústav pro vzdělávání, Individuální vzdělávací plán, dostupné 6. 2. 2024

<https://archiv-nuv.npi.cz/t/ivp-digi.html>

MŠTM, Individuální vzdělávací plán, dostupné 6. 2. 2024 na:

<file:///C:/Users/U%C4%8Ditel/Downloads/Individu%C3%A1ln%C3%AD%20vzd%C4%9Bl%C3%A1vac%C3%AD%20pl%C3%A1n.pdf>

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních byla upravena změnou č.197/2016Sb, dostupné 8. 3. 2024 na:

<https://archiv-nuv.npi.cz/t/cleneni-cinnosti-a-poskytovanych-skolskych-poradenskych.html>

NPI Metodický portál, dostupné 6. 2. 2024 na:

https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/P/Pedagogicko-psychologick%C3%A1_poradna

Inkluzivní škola, Střediska výchovné péče, dostupné 3. 2. 2024 na:

<https://inkluzivniskola.cz/strediska-vychovne-pece>

Miroslava Bartoňová - Specifické poruchy učení a chování, dostupné 8. 3. 2024 na:

https://repozitar.cz/repo/39425/Specificke_poruchy_uceni_a_chovani_1_.pdf

Mgr. Marie Sauerová, Specifické (vývojové) poruchy učení, dostupné 8. 3. 2024

<https://www.pppnj.cz/pro-rodice-a-klienty/specificke-vyvojove-poruchy-uceni/>

MPSV, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, dostupné 8. 3. 2024 na:

<https://www.mpsv.cz/umluva-osn-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim>

Edita Pattová, Výzkumy postojů učitelů k inkluzi, dostupné 3. 6. 2024

<https://9pdf.info/article/v%C3%BDzkumy-postoj%C5%AF-u%C4%8Ditel%C5%AF-k-inkluzi-bakal%C3%A1%C5%99sk%C3%A1-pr%C3%A1ce.z3dojv69>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník inkluzivní vzdělávání

Příloha č. 2 Test Cukrářská výroba

Příloha č. 3 Jednotné závěrečné zkoušky

Příloha č. 1 Dotazník inkluzivního vzdělávání

DOTAZNÍK INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÁ POHLEDEM UČITELE

Zkratky z dotazníku:

Žák se SVP = žák se speciálními vzdělávacími potřebami

1) Jsem

- a) Muž
- b) Žena

2) Má pedagogická praxe je:

- a) méně než 5 let
- b) 6 – 15 let
- c) 16 a více let

3) Máte zkušenosti s inkluzí?

- a) Ano
- b) Ne

4) Která varianta podle Vás nejlépe charakterizuje inkluzivní vzdělávání?

- a) V inkluzivním vzdělávání jde o vzdělávání všech žáků podle jejich potřeb
- b) V inkluzivním vzdělávání jde o začleňování žáků se SVP do hlavního vzdělávacího procesu

c) V inkluzivním vzdělávání jde o začleňování žáků s vážnějšími postiženími do hlavního vzdělávacího procesu

5) Informační kampaň před vstupem inkluzivní novely zákona a příslušných vyhlášek v roce 2016 byla:

- f) dobře vedená
- g) spíše dobře vedená
- h) spíše špatně vedená
- i) špatně vedená
- j) nemohu posoudit

6) Legislativní změny po 1. 9.2016 byly podle Vás zavedeny

- a) po diskusi s pedagogickou veřejností
- b) spíše po diskusi s pedagogickou
- c) veřejností spíše bez diskuse s pedagogickou veřejností
- d) bez diskuse s pedagogickou veřejností
- e) nemohu posoudit

7) Současný systém inkluzivního vzdělávání, tak jak je nastaven, je pro zajištění účinné podpory žákům se SVP

- a) pružný
- b) spíše pružný
- c) spíše nepružný
- d) nepružný

8) Současný výklad legislativy vztahující se k inkluzivnímu vzdělávání je pro nás

- a) jasný
- b) spíše jasný
- c) spíše nejasný
- d) nejasný

9) Současné množství administrativy spojené s inkluzivním vzděláváním je

- a) přiměřené
- b) spíše přiměřené

- c) spíše nepřiměřené
- d) nepřiměřené

10) S myšlenkou inkluzivního vzdělávání

- a) souhlasím
- b) spíše souhlasím
- c) spíše nesouhlasím
- d) nesouhlasím

11) Vyberte JEDEN pro Vás nejdůležitější PŘÍNOS, který přinesly legislativní změny v oblasti inkluzivního vzdělávání po roce 2016.

- podpora je cílená na konkrétního žáka
- podpora pro žáka přichází rychleji než před novelou
- větší důraz na reálnou podporu žákovi než na diagnózu
- lépe definovaná pravidla pro poskytování podpory
- garantované finance na zajištění podpůrných opatření
- větší angažovanost učitelů
- větší provázanost spolupráce rodina – škola
- lepší spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami
- lepší spolupráce se speciálně pedagogickými centry

12) Popište prosím stručně (v heslech), jak byste sám/sama chtěl/a systém nastavit (pokud byste měl/a tu možnost), aby bylo dobře postaráno o žáky se SVP a zároveň se Vám ve škole dobře pracovalo:

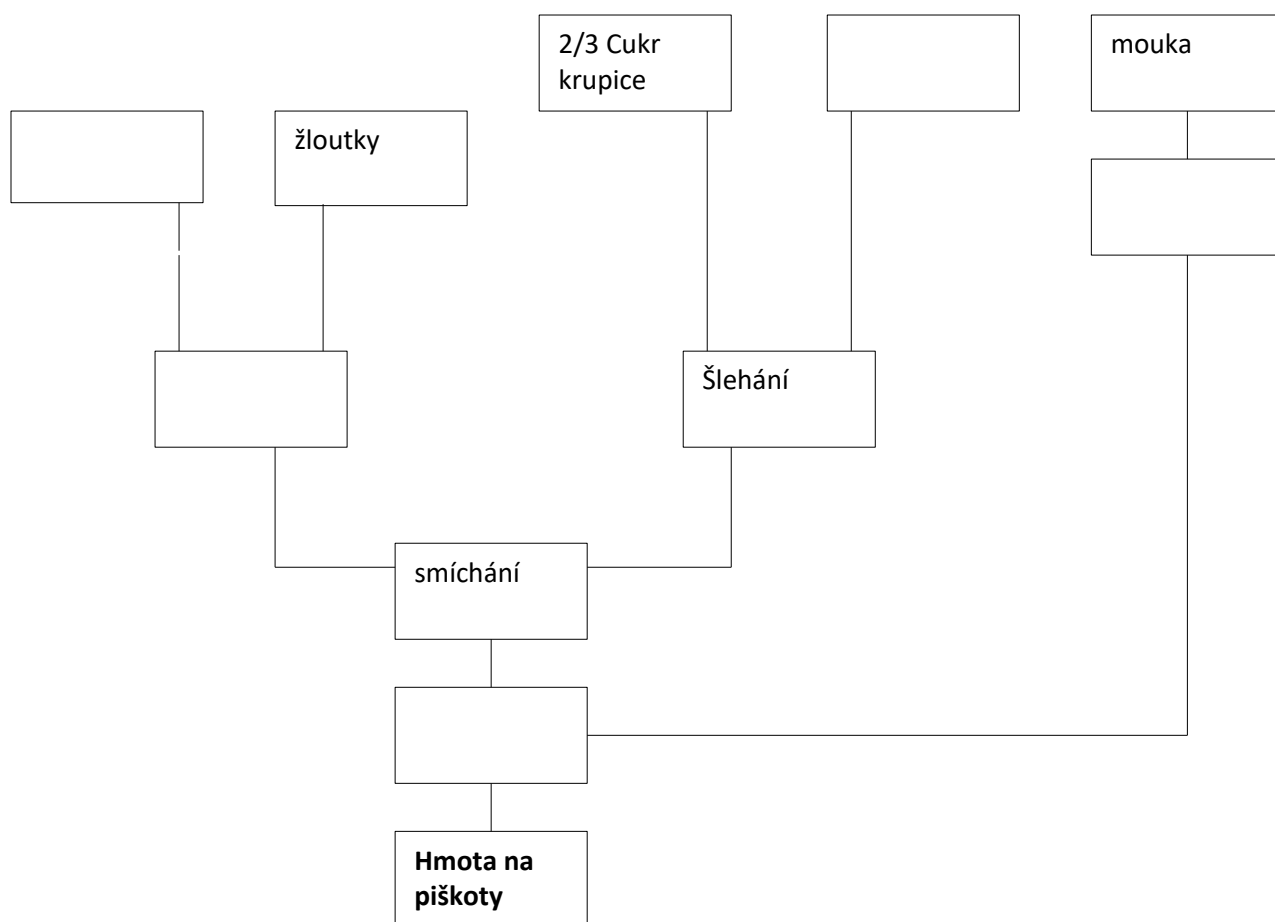
Příloha č. 2 Test Cukrářská výroba

CUKRÁŘSKÁ VÝROBA – TEST OPAKOVÁNÍ 2. ROČNÍKU

1) Charakteristika lehkých šlehaných hmot. Najdi správné odpovědi.

- a) Přípravují se teplou cestou.
- b) Žloutky a bílky se šlehají odděleně.
- c) Vyznačují se větším objemem hmoty, jsou pórovité a lehce stravitelné.
- d) Lze je tvarovat stříkáním, roztíráním, dávkováním do tvořítek, nebo vykrajováním.
- e) Obsahují větší množství bílkovin a méně tuku.
- f) Jsou základem pro výrobu dalších výrobků

**2) Doplně výrobní postup lehkých šlehaných hmot. Slova na doplnění: 1/3 cukr
krupice, šlehání, prosátí, bílky, tvarování**

3) Označ číslem od 1 do 4 správné pořadí výrobního postupu nahřívané šlehané hmoty.

Vejce a cukr se nahřívají na 45°C za stálého míchání.

Ručně se zamíchá prosátá mouka, případně další přísady.

Nahřátá hmota se šlehá, před došleháním se přidají chuťové přísady a voda.

Přidává – li se do hmoty tuk, tak jako poslední surovina a vždy v tekuté formě.

4) Charakteristika třených hmot. Najdi správné odpovědi.

- Výrobky jsou pouze plněné.
- Mají delší trvanlivost – polotrvanlivé výrobky.
- Chuťové přísady dávkujeme přímo do hmoty.
- Jsou tuhé.

e) Vyrobené pláty jsou křehké, nelze je stáčet.

5) Výroba, které hmoty je zde popsána?

- a) Na kokosky
- b) Na marokánky
- c) Na bezé hmotu

Bílky se ušlehají s cukrem krupicí v pevný sníh. Ručně se zamíchá směs prosáté mouky a jádroviny.

6) Jak prodlužujeme trvanlivost šlehačky. Najdi správné odpovědi.

- a) Převařením
- b) Přidáním rozpuštěné želatiny
- c) Zmrazením
- d) Přidáním stabilizátoru Karbomex
- e) Přidáním ztužovače
- f) Vyšleháním
- g) Přidáním Alasky expres

7) Zakroužkuj správné zařazení smetanových náplní.

Pařížská šlehačka	vařená	nevařená
Žloutkový krém	vařená	nevařená
Alaska	vařená	nevařená
Cikánský krém	vařená	nevařená
Pařížský těžký krém	vařená	nevařená
Karamelová šlehačka	vařená	nevařená
Kaštanová šlehačka	vařená	nevařená
Karamelový krém	vařená	nevařená
Mousse	vařená	nevařená
Šlehačková náplň	vařená	nevařená

8) Do jaké hmoty patří Sacherová hmota. Zaškrtni správnou odpověď.

- a) Zvláštní šlehaná hmota

- b) Nahříváná šlehaná hmota
- c) Těžká šlehaná hmota
- d) Lehká šlehaná hmota

Příloha č. 3 Jednotné závěrečné zkoušky

29-51-E/01 Potravinářská výroba

Písemná zkouška

Cukrářské práce – téma č. 1

88 bodů

Technická	a	technologická	příprava
------------------	----------	----------------------	-----------------

46 bodů

Úkol	č.	1
-------------	-----------	----------

2 body

Co je popsáno v textu?

Na čistou pracovní desku prosejeme mouku. Mouka se rozhrne tak, že se vytvoří důlek, do kterého nasypeme prosátý moučkový cukr, smícháme a znovu vytvoříme důlek. Do důlku přidáme žloutky, citropasta a vanilkový cukr. Nakonec vložíme změkklý tuk. Vše

propracujeme ve stejnorodé těsto. Nejvhodnější teplota surovin při zpracování je 15 – 20°C. Propracování by mělo být co nejkratší, aby nedošlo ke spaření těsta.

Zaškrtni jednu správnou odpověď

- a) Ruční výroba třeného lineckého těsta
- b) Ruční výroba kynutého těsta
- c) Ruční výroba lineckého těsta
- d) Ruční výroba perníkové hmoty

Úkol **č.** **2**

1 bod

Při jaké teplotě pečeme výrobky z lineckého těsta? Zaškrtni jednu správnou odpověď.

- a) 170 – 200
- b) 195 – 210
- c) 180 – 220

Úkol **č.** **3**

3 body

Co je to spaření? Zaškrtni všechny správné odpovědi.

- a) Tání tuku, který je pohlcován moukou a těsto ztrácí elasticitu.
- b) Je závada, která se dá odstranit.
- c) Je závada, která vzniká dlouhodobým hnětením.
- d) Z těsta při pečení vytéká tuk a tím těsto hodně nabývá a korpus je tvrdý.
- e) Těsto lze pouze zpracovat přidáním do nového těsta na výrobu košíčků.

Úkol **č.** **4**

1 bod

Která věta popisuje, co se děje při práci se spařeným lineckým těstem? Zaškrtni jednu správnou odpověď.

- a) Po odležení se mu vrátí jeho původní vlastnosti a můžeme ho použít. Pro jakýkoliv výrobek z lineckého těsta.
- b) Těsto při vyvalování praská, lepí se na váleček a je drobné

c) Spařené těsto musíme vyvalovat strojově.

Úkol **č.** **5**

2 body

Jaký dort je zde popsán? Zaškrtni jednu správnou odpověď.

Dort je celý potažený cukrářskou kakaovou polevou. Na řezu je vrstva kakaového korpusu a vrstva lehké pařížské šlehačky pevné konzistence a vrstva cukrářské kakaové polevy. Chuť a vůně je smetanová, doplněná chutí polevy. Výrobek je určen pro rychlou spotřebu.

- a) Dort Harlekýn
- b) Pařížský dort
- c) Kuba dort

Úkol **č.** **6**

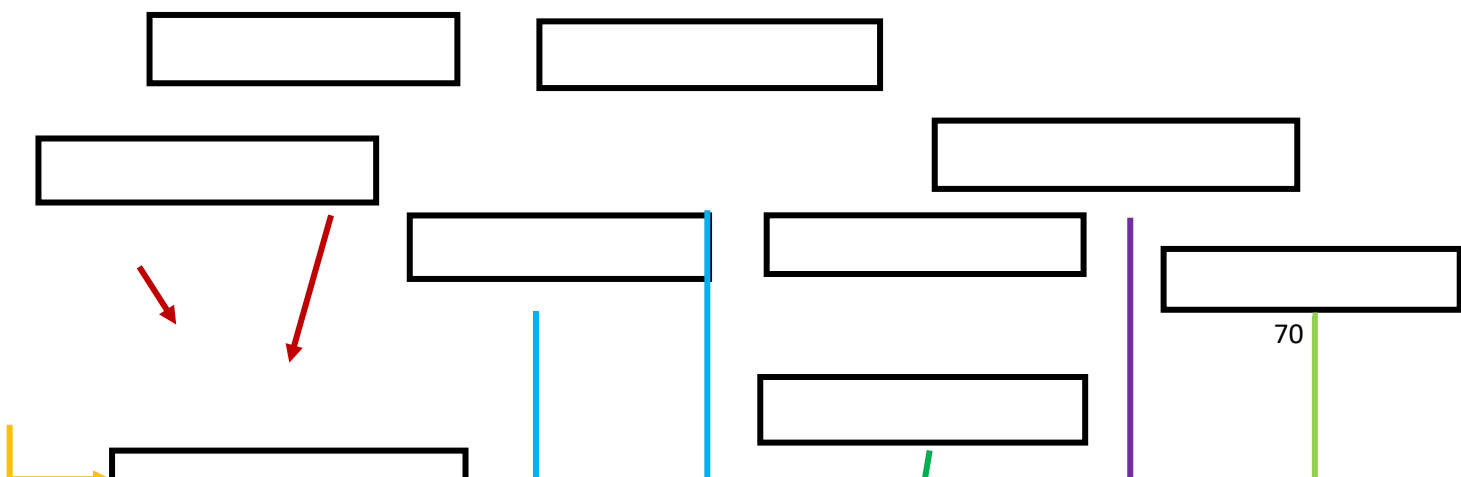
8 bodů

Zapiš do schématu, přípravu kakaového dortového korpusu z nahřívání hmoty na **pařížský dort**.

Slova k doplnění:

vejce, voda, mouka hladká, cukr krupice, olej, nahřátí na 45°C, prosátí, šlehání, ruční zamíchání, chuťové přísady, kakao, došlehání, promíchání, tvarování do dortových forem, pečení

Schéma je na další straně

Úkol **č.** **7**

3 body

Doplň slova do textu dohotovení **pařížského dortu**.

Slova k doplnění: 16, cukrářskou kakaovou polevou, pařížskou šlehačkou, 2, podélně, rovnoměrně

Kakaový korpus rozkrojíme na stejné části.

Na oba díly nanese se a rozetřeme pevně ušlehanou

.....

Povrch dortů i boční strany potáhneme

.....

Po ztuhnutí nakrájíme na dílů, které proložíme pergamenovými přířezy.

Úkol **č.** **8**

2 body

Výroba, které náplně je zde popsána. Zaškrtni jednu správnou odpověď.

Smetana, cukr a kakaový prášek za stálého míchání přivedeme k varu a krátce povaříme. Necháme vystydnout a dáme chladit na 12 – 18 hodin na teplotu +5°C. Po vychlazení šleháme.

- a) Cikánský krém
- b) Pařížský krém těžký
- c) Pařížská šlehačka lehká

Úkol **č.** **9**

2 body

Zaškrtni všechny správné odpovědi, které charakterizují **linecké tředé těsto**.

- a) Rozdíl mezi lineckým těstem a lineckým tředým těstem není žádný rozdíl
- b) Těsto necháváme odležet.
- c) Vyšší obsah tuku má vliv na křehkost výrobku.
- d) Tvarujeme stříkáním ihned po dohotovení těsta.

Úkol **č.** **10**

5 bodů

Zaškrtni všechny suroviny, které se používají při výrobě **lineckého tředého těsta**.

Mouka hladká	Vejsce
Cukr krupice	Kakao
Vanilkový cukr	Cukr moučka
Citropasta	Tuk
Žloutkový krém	Mouka polohrubá

Úkol **č.** **11**

2 body

Napiš alespoň 2 výrobky z tředého lineckého těsta.

.....

.....

Úkol **č.** **12**

2 body

Zaškrtni vše, co **nepatří** do charakteristiky karamelového větrníku.

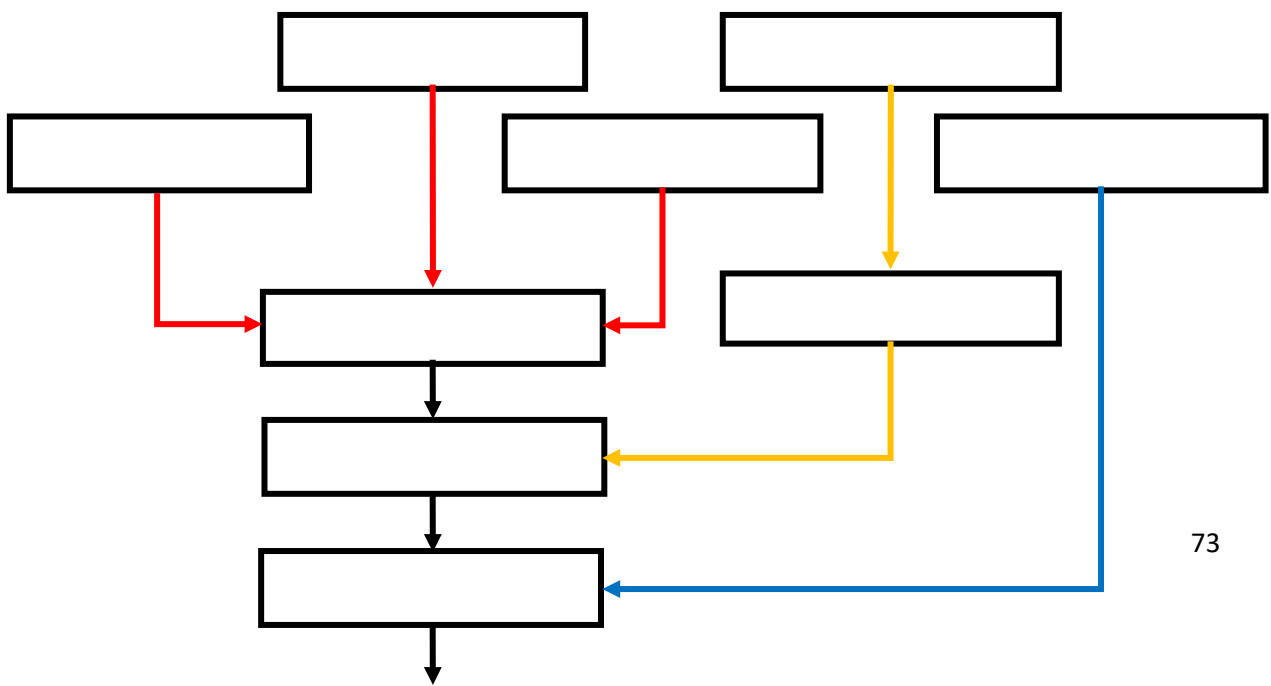
- a) Mají kulatý tvar s otvorem uprostřed.
- b) Plní se žloutkovou a karamelovou šlehačkou.
- c) Jsou vyrobené z třeňé hmoty.
- d) Vrchní část se potahuje karamelovým fondánem.

Úkol **č.** **13**

8 bodů

Doplň do schématu postup výroby **pálené hmoty**.

Slova k doplnění: uvedení do varu, prosátí, olej, mouka hladká, restování, sůl, tvarování, voda, postupné zamíchání, pečení, vejce

Úkol **č.** **14**

3 body

Doplň slova do textu dohotovení **karamelových větrníků**.

Slova k doplnění: karamelový, vrchní, žloutková šlehačka, rozkrojí, karamelová šlehačka, spodní

Korpusy se a nejprve se na díl

nastříká, na tuto vrstvu se nastříká

.....

..... část větrníku se potáhne

..... Fondánem.

Úkol **č.** **15**

2 body

Seřaď správně pořadí výroby karamelové šlehačky. Přiřaď čísla od 1 do 4.

Za stálého míchání zalijeme horkou smetanou a krátce se provaří, vznikne karamelový krém.

Připravíme si šlehačkovou náplň.

Roztaví se cukr na světle hnědý karamel

Do vychladlého krému se opatrně vmíchá šlehačková náplň v poměru 1:2

Profilová	oblast
------------------	---------------

19 bodů

Úkol	č.	16
-------------	-----------	-----------

9 bodů

Hoblovačky se šlehačkou

Norma je uvedena na 120 ks po 40 g.

Přepočítej na 90 ks po 40 g.

Množství surovin je uvedeno v gramech.

Vypisuj výsledky přímo do níže přiložené tabulky.

Koeficient pro výpočet je 0,75.

Suroviny a přísady	120 ks	90 ks
Vejsce	1 000	
Cukr moučka	1 000	
Cukr vanilínový	40	
Pšeničná mouka hladká	1 100	
Citropasta	70	
Voda	230	
Olej na plechy	80	
Mouka na plechy	80	
Šlehačková náplň	2 520	
Suroviny celkem	6 120	
Ztráty výrobní	1 320	
Hotová hmota	4 800	

Úkol **č.** 17
10 bodů

Hygiena a sanitace v cukrářské výrobě

Která z uvedených vět patří k hlavním zásadám osobní hygieny pracovníka v potravinářství.

Zaškrtni **ANO** jestli patří, nebo **NE** když nepatří.

- 1) Pracovníci v potravinářství musí bezpodmínečně dodržovat všechny zásady osobní hygieny, která je zásadním předpokladem zabezpečení zdravotní nezávadnosti potravin při jejich výrobě. **ANO / NE**
- 2) Pracovníci jsou povinni používat ochranné pracovní pomůcky. **ANO / NE**
- 3) V průběhu práce s potravinami je nutné pravidelně si umývat ruce v tekoucí teplé vodě s použitím mýdla. **ANO / NE**
- 4) Musí dbát na dodržení technologických postupů. **ANO / NE**
- 5) Stanovují kritické body pro jednotlivé druhy výrobků. **ANO / NE**
- 6) Pracovník má za povinnost zajištění péče o ruce, nehty na rukou ostříhané na krátko, čisté, bez lakování, na rukou se nesmí nosit ozdobné předměty, před příchodem na

pracoviště odkládáme všechny prstýnky, náramky i hodinky. Při manipulaci s potravinou nebalenou určenou k přímé spotřebě používáme podávací náčiní nebo rukavice na jedno použití. **ANO / NE**

- 7) Vždy musí mít čistý pracovní oděv. **ANO/ NE**
- 8) Do osobní hygieny patří desinfekce, deratizace a desinsekce. **ANO /NE**
- 9) Má vždy upravené vlasy, dlouhé do copu, nebo drdolu a na hlavě má síťku. **ANO / NE**
- 10) Pracovník nesmí opouštět provozovnu v průběhu pracovní doby v pracovním oděvu a v pracovní obuvi. **ANO / NE**

Co všechno **patří** mezi pracovní oblečení cukráře? Zaškrtni všechny správné odpovědi.

a) Pracovní obuv	h) gumové rukavice
b) Zástěra	ch) tepláky
c) Barevné triko s potiskem	i) bílé ponožky
d) Tenisky	j) mobilní telefon
e) Bílé kalhoty	k) utěrka
f) Bílé triko	l) ochranné brýle
g) Síťka na vlasy	m) bílý plášť